

Gwaith Craffu Blynyddol ar Swyddfa Archwilio Cymru ac Archwilydd Cyffredinol Cymru

Tachwedd 2018



Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl, i ddeddfu ar gyfer Cymru, i gytuno ar drethi yng Nghymru, ac i ddwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gallwch weld copi electronig o'r ddogfen hon ar wefan y Cynulliad Cenedlaethol:
www.cynulliad.cymru/SeneddCyllid

Gellir cael rhagor o gopïau o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygrych, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:

Y Pwyllgor Cyllid
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

Ffôn: **0300 200 6565**
E-bost: **SeneddCyllid@cynulliad.cymru**
Twitter: **@SeneddCyllid**

© Hawlfraint Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2018

Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difriol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Gwaith Craffu Blynyddol ar Swyddfa Archwilio Cymru ac Archwilydd Cyffredinol Cymru

Tachwedd 2018



Am y Pwyllgor

Sefydlwyd y Pwyllgor ar 22 Mehefin 2016. Ceir ei gylch gwaith yn:
www.cynulliad.cymru/SeneddCyllid

Cadeirydd y Pwyllgor:



Llyr Gruffydd AC

Plaid Cymru
Gogledd Cymru

Aelodau cyfredol y Pwyllgor:



Rhun ap Iorwerth AC

Plaid Cymru
Ynys Mon



Neil Hamilton AC

UKIP Cymru
Canolbarth a Gorllewin Cymru



Mike Hedges AC

Llafur Cymru
Dwyrain Abertawe



Jane Hutt AC

Llafur Cymru
Bro Morgannwg



Nick Ramsay AC

Ceidwadwyr Cymreig
Mynwy



David Rees AC

Llafur Cymru
Aberafan

Roedd yr Aelod a ganlyn hefyd yn aelod o'r Pwyllgor yn ystod yr ymchwiliad hwn:



Steffan Lewis AC

Plaid Cymru
Dwyrain De Cymru

Mynychodd yr Aelod a ganlyn fel dirprwy yn ystod yr ymchwiliad hwn:



Mark Reckless AC

Grŵp Ceidwadwyr Cymreig
Dwyrain De Cymru

Roedd Simon Thomas AC yn aelod o'r Pwyllgor Cyllid yn ystod yr ymchwiliad hwn.

Cynnwys

Argymhellion	5
Casgliadau	6
1. Rhagymadrodd.....	7
2. Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2017-18.....	9
3. Adroddiad Terfynol ar Ganfyddiadau'r Archwiliad – y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018.....	19
4. Cynllun Blynyddol 2018-19 ac Adroddiad Interim 2018-19	22
5. Amcangyfrif o'r incwm a'r treuliau ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2019	26
Atodiad 1: Rhestr o sesiynau tystiolaeth lafar.....	38
Atodiad 2: Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru – Amcangyfrif 2019-20	39

Argymhellion

Argymhelliad 1. Mae'r Pwyllgor yn fodlon ar Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2017-18.....Tudalen 18

Argymhelliad 2. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru roi'r wybodaeth ddiweddaraf am ganlyniad yr ymarfer dysgu ôl-brosiect a gynhaliwyd gan y Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac Adnoddau Dynol mewn perthynas â thaliadau ymadael yn gynnar.....Tudalen 18

Argymhelliad 3. Mae'r Pwyllgor yn cydnabod y gwaith a wnaed hyd yn hyn i fynd i'r afael â'r bylchau cyflog o ran rhywedd ac ethnigrwydd ac mae'n argymhell y dylai rhagor o ddiweddariadau ar y cynnydd gael eu darparu i'r Pwyllgor.....Tudalen 18

Argymhelliad 4. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru roi rhagor o ystyriaeth i ymuno â gwasanaeth Chwarae Teg, Chware Teg i Gyflogwyr.Tudalen 18

Argymhelliad 5. Mae'r Pwyllgor yn nodi argymhelliad RSM y dylai unrhyw welliannau i Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 hefyd ystyried y diffiniad o gost yng nghyd-destun dyrannu costau anuniongyrchol. Bydd y Pwyllgor yn ystyried cynigion i ddiwygio Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 yn y Flwyddyn Newydd ac mae'n argymhell y dylai'r Archwilydd Cyffredinol roi rhagor o ystyriaeth i hyn a rhoi diweddariad i'r Pwyllgor.....Tudalen 21

Argymhelliad 6. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai'r Archwilydd Cyffredinol roi sicrwydd bod rheolaethau mewnol effeithiol ar waith i osgoi gordalu ffioedd eto, fel y nododd RSM, ac y dylai diweddariad ar hyn gael ei roi yn Adroddiad Blynyddol 2018-19.....Tudalen 21

Argymhelliad 7. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru ddiweddarau'r Pwyllgor ar effaith unrhyw gynnydd yng nghyfraniadau pensiwn y cyflogwr neu bwysau ar gyflogau a phrisiau cyn gynted ag y bydd y rheiny'n hysbys.....Tudalen 36

Argymhelliad 8. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru egluro'r angen posibl am gyllid ychwanegol yn 2019-20 os na cheir cytundeb pontio gyda'r UE.....Tudalen 37

Argymhelliad 9. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru roi rhagor o fanylion am werth yr incwm yr amcangyfrifir y caiff ei golli yn sgil peidio â gwneud gwaith archwilio ar grantiau'r UE mwyach.....Tudalen 37

Argymhelliad 10. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru roi dadansoddiad o'r prosiectau a'r arbedion a gyflwynir fel rhan o'r rhaglen "Smarter, Leaner, Better".....Tudalen 37

Argymhelliad 11. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru roi manylion yr arbedion a'r arbedion effeithlonrwydd a geir o'i buddsoddiad mewn Dadansoddi Data yn yr amcangyfrifon a'r adroddiadau blynyddol yn y dyfodol.
.....Tudalen 37

Casgliadau

Casgliad 1. Mae'r Pwyllgor yn fodlon ar yr Adroddiad Terfynol ar Ganfyddiadau'r Archwiliad gan RSM UK Audit LLP, a ddaeth i'r casgliad bod cyfrifon 2017-18 yn rhoi darlun cywir a theg o gyflwr materion Swyddfa Archwilio Cymru.Tudalen 21

Casgliad 2. Mae'r Pwyllgor yn nodi'r materion a godwyd gan RSM yn ei archwiliad o Swyddfa Archwilio Cymru, ac mae'n cydnabod bod adroddiad RSM yn nodi bod camau'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r materion hyn.....Tudalen 21

Casgliad 3. Mae'r Pwyllgor yn nodi Cynllun Blynyddol 2018-19 ac Adroddiad Interim 2018-19 ac mae'n fodlon ar y ddwy ddogfen hyn.....Tudalen 25

Casgliad 4. Mae'r Pwyllgor yn fodlon ar Amcangyfrif Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2019-20, a welir fel Atodiad i'r adroddiad hwn, gan gynnwys y cynllun ffioedd drafft.....Tudalen 36

1. Rhagymadrodd

Cefndir Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) ac Archwilydd Cyffredinol Cymru

1. Cafodd Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 y Cydsyniad Brenhinol ar 29 Ebrill 2013.¹ Parhaodd y Ddeddf swydd Archwilydd Cyffredinol Cymru (yr Archwilydd Cyffredinol) a chreu corff newydd o'r enw Swyddfa Archwilio Cymru. Nododd hefyd y trefniadau llywodraethu ac atebolrwydd i Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru.
2. Yr Archwilydd Cyffredinol yw archwilydd allanol statudol y rhan fwyaf o sector cyhoeddus Cymru, ac mae'n Brif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu i Swyddfa Archwilio Cymru. Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn monitro ac yn cynghori'r Archwilydd Cyffredinol, yn dal ac yn darparu adnoddau ac yn codi ffioedd am waith yr Archwilydd Cyffredinol a'r Swyddfa. Cynrychiolir Swyddfa Archwilio Cymru gan Fwrdd, sy'n cynnwys Cadeirydd anweithredol, aelodau anweithredol eraill, yr Archwilydd Cyffredinol, un aelod a benodir o blith y cyflogeion a dau aelod a etholir o blith y cyflogeion.

Trefniadau Atebolrwydd a Llywodraethu

3. Mae'r Ddeddf yn rhoi nifer o swyddogaethau i Gynulliad Cenedlaethol Cymru. O dan Adran 28 o'r Ddeddf, caiff y Cynulliad wneud darpariaeth drwy'r Rheolau Sefydlog ynghylch arfer y swyddogaethau a roddir iddo gan y Ddeddf, gan gynnwys dirprwyo swyddogaethau i'r Llywydd, i'r Dirprwy Lywydd, i bwyllgor neu is-bwyllgor o'r Cynulliad Cenedlaethol neu i gadeirydd pwyllgor neu i is-bwyllgor o'r fath.² Yn unol â Rheol Sefydlog 18.10, mae goruchwyliaeth Swyddfa Archwilio Cymru wedi'i dirprwyo i'r Pwyllgor Cyllid (y Pwyllgor).³
4. Cafodd y gwaith craffu blynyddol ar Swyddfa Archwilio Cymru a'r Archwilydd Cyffredinol ei wneud eleni mewn dwy ran, er mwyn i'r Pwyllgor glywed gan yr Archwilydd Cyffredinol sy'n ymadael a'r Archwilydd Cyffredinol sy'n dod i mewn.
5. Edrychodd y Pwyllgor ar y cyhoeddiadau a ganlyn ar **5 Gorffennaf 2018** a chymerodd dystiolaeth gan Huw Vaughan Thomas, Archwilydd Cyffredinol Cymru

¹ Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013

² Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Rheolau Sefydlog Cynulliad Cenedlaethol Cymru

³ Cofnodion y Pwyllgor Busnes, 1 Hydref 2013

a oedd yn ymadael, Alison Gerrard, Aelod o Fwrdd Swyddfa Archwilio Cymru, a dau o swyddogion Swyddfa Archwilio Cymru:

- Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2017-18;
- Final Audit Findings Report – Year Ended 31 March 2018;
- Gwneud i arian cyhoeddus gyfrif: Cynllun Blynyddol Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2018-19.

6. Ar 7 Tachwedd 2018, cymerodd y Pwyllgor dystiolaeth gan Archwilydd Cyffredinol newydd Cymru, sef Adrian Crompton, Cadeirydd Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru, Isobel Garner, a dau o swyddogion Swyddfa Archwilio Cymru ar y cyhoeddiadau a ganlyn:

- Amcangyfrif o'r incwm a'r treuliau ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben 31 Mawrth 2020;
- Adroddiad Interim – Asesiad o'r cynnydd a wnaed o ran Cynllun Blynyddol 2018-19 rhwng 1 Ebrill a 30 Medi 2018.

2. Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2017-18

7. Cafodd yr Adroddiad Blynyddol a'r Cyfrifon ar gyfer 2017-18⁴ eu gosod gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar 8 Mehefin 2018. Yr Archwilydd Cyffredinol blaenorol, Huw Vaughan Thomas, a baratôdd Gyfrifon 2017-18 a hynny yn rhinwedd ei swydd fel Swyddog Cyfrifyddu Swyddfa Archwilio Cymru, yn unol ag Atodlen 1 o'r Ddeddf. Cafodd Adroddiad Blynyddol 2017-18 ei baratoi ar y cyd gan yr Archwilydd Cyffredinol blaenorol a Chadeirydd Swyddfa Archwilio Cymru, yn unol ag Atodlen 2 o'r Ddeddf.⁵

8. Mae'r Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon yn cynnwys yr Adroddiad Perfformiad, yr Adroddiad Atebolrwydd a'r Datganiadau Ariannol.

9. Mae'r Adroddiad Blynyddol yn nodi bod y rhaglen waith a osodwyd yn y Cynllun Blynyddol wedi'i gyflawni'n llwyddiannus a bod y Swyddfa Archwilio ar y trywydd cywir i gyflawni'r holl flaenoriaethau tair blynedd.⁶

10. Mae gwybodaeth fanwl am y rhaglenni gwaith a gyflawnwyd yn 2017-18 a'r cynnydd a wnaed tuag at gyflawni'r blaenoriaethau strategol tair blynedd wedi'i hatodi i'r Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon. Dywedodd yr Archwilydd Cyffredinol blaenorol wrth y Pwyllgor:

“Mae gennych chi nawr adroddiad o gyfrifon Swyddfa Archwilio Cymru, sydd yn llawer iawn mwy manwl na'r rheini ddaru i mi eu hetifeddu. Felly, mae'n gadael chi i weld beth yw ein blaenoriaethau ni a ble rŷm ni'n mynd. Rŷm ni wedi derbyn cymeradwyaeth genedlaethol o ran safon ein cyfrifon.”⁷

Perfformiad

11. Mae'r Adroddiad Blynyddol yn cynnwys gwybodaeth am berfformiad y sefydliad o'i gymharu â 35 o ddangosyddion perfformiad ac mae'n nodi “Gwnaethom graffu ar ein cyfres o dargedau a'u mireinio ymhellach yn ystod y flwyddyn er mwyn sicrhau eu bod yn dal i fod yn ddigon heriol ond bod modd eu cyflawni o fewn y terfynau amser penodedig”.⁸

⁴ [Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2017-18](#)

⁵ [Deddf Archwilio Cyhoeddus \(Cymru\) 2013](#)

⁶ [Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2017-18, tudalen 20](#)

⁷ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraff 10

⁸ [Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2017-18, tudalennau 16-19](#)

12. Yn 2017-18, cafodd 22 o'r 35 o fesurau perfformiad eu cyflawni, o'i gymharu â 24 o 35 yn 2016-17.

13. Holodd y Pwyllgor ynglŷn â'r mesurau sydd wedi dangos gostyngiad o'i gymharu â 2016-17, er enghraifft mae nifer y staff sy'n teimlo bod eu perfformiad yn cael ei werthuso'n deg wedi gostwng 18%. Esboniodd yr Archwilydd Cyffredinol blaenorol:

"With the staff ones, we changed the basis under which we were measuring them. In prior years, we developed our own, and there's always a challenge when you've got something that you can't compare with others. So, this year, we went for the civil service scheme, and therefore have adapted the civil service answers to our own. And I think, basically, we've got comparators on that one. On 'their performance evaluated fairly', 81 per cent agreed with the statement in the civil service one; 13 per cent said 'neither agree nor disagree'. But that response was 16 per cent higher than the civil service average and 11 per cent higher than what the civil service will regard as their upper quartile. So, we are performing well, and I think, therefore, we've got a more realistic measure than we had previously."⁹

14. Ychwanegodd y Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Dynol fod Swyddfa Archwilio Cymru yn cydnabod "that there's a degree of dissatisfaction around our annual appraisal process, so we're currently looking at switching to an ongoing process through the year and we'd certainly hope then to be able to improve that indicator further".¹⁰

Llywodraethu

15. Mae'r Adroddiad Blynyddol yn nodi bod Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru yn parhau i weithredu cynllun gweithredu a ddatblygwyd ar sail adroddiad ar werthusiad annibynnol o'i effeithiolrwydd a gwblhawyd yn 2016.¹¹ Dywedodd Alison Gerrard wrth y Pwyllgor:

"there were just a couple of outstanding actions, one of which was about making sure that board member appraisals were properly

⁹ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraff 15

¹⁰ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraff 16

¹¹ Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2017-18, tudalen 58

undertaken, which is now completed, and also making sure that our board discussions had a strategic focus.”¹²

16. Mae Adroddiad Blynnyddol a Chyfrifon 2017-18 yn nodi bod Pwyllgor Rheoli Swyddfa Archwilio Cymru, gan weithio gyda'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg, wedi gorffen datblygu map sicrwydd, a fabwysiadwyd gan Fwrdd Swyddfa Archwilio Cymru ym mis Medi 2017.¹³

17. O'i holi ynghylch defnydd y Bwrdd ar y map sicrwydd, dywedodd Alison Gerrard:

“We use it at our audit committee in terms of making sure that we are also deep-diving in particular areas where we think we need to actually have a look whether we've got full assurance.

Also, the board looks at it to determine its agenda to make sure that we are giving all aspects, aligned to risk, of where we need to focus on. And also, for this coming year, our internal audit programme now is also aligned to making sure that, where we need more independent assurance, that's also built into a key part of the internal audit programme, going forward. But it's very much a working document, a working tool, which we see as something live rather than a glossy, published document.”¹⁴

18. Mae Adroddiad Blynnyddol a Chyfrifon 2017-18 yn dangos bod y Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac Adnoddau Dynol, yn sgil hunanasesiad o'i effeithiolrwydd, wedi dod i'r casgliad bod angen “cynyddu gwerth safbwynt aelodau etholedig sy'n gyflogaion i'w waith ac mae'r Bwrdd wedi cymeradwyo newidiadau i'r cylch gorchwyl er mwyn egluro'r rôl”.¹⁵

19. Eglurodd y Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Dynol mai cylch gorchwyl y Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac Adnoddau Dynol, yn hytrach na rôl aelodau'r bwrdd gweithwyr, oedd wedi newid. Aeth yn ei flaen:

“The remuneration committee felt that it could move from the position of approving every single HR policy change to one of just considering novel and contentious changes to policies, which makes a lot of sense in terms of the committee's workload, and again freeing up the

¹² Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraff 25

¹³ Adroddiad Blynnyddol a Chyfrifon 2017-18, tudalen 59

¹⁴ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraffau 27-28

¹⁵ Adroddiad Blynnyddol a Chyfrifon 2017-18, tudalen 62

organisation to just crack on with more simple changes. But, as part of that, the committee realised that the elected member—or the employee member—was excluded from a lot of the discussions the committee was having due to conflicts of interest. The committee wanted to be clearer that it was only where there's a direct conflict of interest that the employee member would be excluded from the discussions, and that means that the employees' voice will be heard a lot more in future meetings.”¹⁶

20. Nododd hunanasesiad y Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac Adnoddau Dynol fod angen arweiniad er mwyn sicrhau nad yw ei rôl mewn sicrwydd yn cael ei thanseilio.¹⁷ Esboniodd y Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Dynol:

“It was linked to some of the discussions that were had around the voluntary exit scheme that we ran at the end of last year, in accordance with good practice. In fact, one of the auditor general's own reports said that any exit payments above £95,000 should quite rightly get considerable scrutiny. Those went through the committee, but because we weren't expecting to receive exit applications above that value, a committee meeting hadn't been scheduled. So, a lot of the discussion happened outside of a formal meeting through correspondence and telephone calls. I think the committee quite rightly said, 'We need to rethink that for the future.' The committee is now undergoing a post-project learning exercise, taking views from staff through to management through to the committee's own views, and we'll build that into any future schemes we run.”¹⁸

21. Mae'r Adroddiad Blynnyddol yn cynnwys proffil risgiau strategol Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n cynnwys un risg a ddosbarthwyd fel un “debygol” ac iddi “effaith” fawr, ac un arall a nodwyd fel risg “bosibl” ac iddi effaith “ddifrifol”.¹⁹ Dywedodd Alison Gerrard wrth y Pwyllgor fod y naill yn ymwneud â sicrhau manteision gweithlu amrywiol a'r llall yn ymwneud â chyllid annigonol trwy gronfa gyfunol Cymru.²⁰

¹⁶ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraff 37

¹⁷ Adroddiad Blynnyddol a Chyfrifon 2017-18, tudalen 62

¹⁸ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraff 39

¹⁹ Adroddiad Blynnyddol a Chyfrifon 2017-18, tudalen 65

²⁰ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraff 50

22. O ran y risg ynglŷn ag amrywiaeth yn y gweithlu, dywedodd y Pennaeth Cynllunio ac Adrodd:

“In terms of mitigating action we’re taking, in April 2018 we published our strategic equality plan on our website. If you look in there, objective 5—one of our strategic equality objectives—is focused specifically on taking a strategic approach to addressing our gender pay gap and other structural pay gaps. In terms of mitigating action, it’s listed there. We’ll review our recruitment and assessment approaches. We’re going to advertise all management band and senior leadership team vacancies on an external basis. We’re developing coaching and mentoring opportunities for all staff, including particularly aspiring managers and leaders, with a particular focus on under-represented groups and giving further consideration to other potential actions we can take.”²¹

23. Ychwanegodd y Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Dynol:

“We’ve got a real tension in that there has to be the opportunity. So, we’re taking all of these steps, but, at the same time, over the last three years, we’ve reduced senior posts by six posts in three years. So, those opportunities have been taken away.”²²

Staff a Chydnabyddiaeth Ariannol

24. Yn 2017-18, 7.6 oedd nifer diwrnodau absenoldeb salwch pob gweithiwr ar gyfartaledd. Mae hyn fwy na diwrnod yn uwch na’r flwyddyn flaenorol (6.5 diwrnod), ond yn is na chyfartaledd y sector cyhoeddus (**8.5 diwrnod**). Mae cyfanswm y diwrnodau a gollwyd yn cynnwys absenoldebau byrdymor (a ostyngodd ychydig o’i gymharu â 2016-17) ac absenoldebau hirdymor am gyfnodau o 21 diwrnod neu fwy, a gynyddodd o’i gymharu â 2016-17. Mae Cynllun Blynyddol 2017-18 yn dangos bod y targed cyffredinol yn llai na 6.5 diwrnod.²³

25. Pan ofynnwyd pa ffactorau a allai leihau’r ffigur hwn yn y dyfodol, dywedodd y Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Dynol:

“...we’ve got a range of measures in place to support staff—our employee assistance programme and our health screening that includes mental health assessment. We were delighted earlier this year to secure a

²¹ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraff 53

²² Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraff 54

²³ Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2017-18, tudalennau 37 ac 84

bronze standard in the corporate health standard. We've signed the Time to Change pledge and we've introduced both mental health champions and a well-being officer role into our health and safety adviser's role. So, I feel we're doing all the best practice work that we can to support staff, but inevitably there are occasions when staff are unwell.”²⁴

26. Mae'r Adroddiad Blynnyddol yn nodi bod saith o bobl wedi ymadael o'u gwirfodd, ond hefyd fod cynnydd o dri wedi bod yn nifer cyfartalog y staff cyfwerth ag amser llawn o'i gymharu â 2016-17.²⁵

27. Cadarnhaodd yr Archwilydd Cyffredinol blaenorol fod dau daliad ymadael wedi'u cytuno uwchlaw £95,000. Mae'r cyntaf, yn ymwneud ag ymadawriad cyfarwyddwr archwilio ariannol, wedi arwain at ailddosbarthu'r gwaith o amgylch y sefydliad. Cytunwyd hefyd ar ymadawriad uwch reolwr “because we had run short of Welsh-speaking senior managers, and we will be replacing with a particular requirement that Welsh is essential”.²⁶ O'i herio ynglŷn â chymeradwyo taliad ymadael o fwy na £95,000 i hwyluso proses o osod siaradwr Cymraeg mewn swydd a fu'n ddi-Gymraeg, dywedodd yr Archwilydd Cyffredinol blaenorol:

“We agreed somebody's request for voluntary early retirement. The payment was within the civil service terms. But the reason that we agreed to that was to allow us to effectively perform, because we were getting criticism from some of our local councils. So, that was the basis on which that person was agreed.”²⁷

28. Gofynnodd y Pwyllgor am sicrwydd nad oedd rolau newydd yn cael eu creu a allai naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol ddyblygu'r rolau hynny lle roedd rhywun wedi ymadael o'i wirfodd. Esboniodd yr Archwilydd Cyffredinol blaenorol:

“I can assure you in terms of the roles that, with the exception of the one that I talked about, we've always looked for payback in terms of the months before we can recover cost and add it to our overall savings target. You talked about the contrast between the numbers increasing and people being allowed to depart. We actually now have far more trainees than we've had in the past. We're moving, as I mentioned last year, into the apprenticeship areas. I recall you asked me in terms of

²⁴ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraffau 59-60

²⁵ Adroddiad Blynnyddol a Chyfrifon 2017-18, tudalennau 80-81

²⁶ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraffau 42-43

²⁷ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraff 47

apprentices about making sure that we reached out to the—shall I say non-usual market? We are doing that. We're aiming to get to the harder-to-reach people who wouldn't perhaps have considered careers in professional accountancy, and we are talking to an organisation, a charity, that does this particularly in relation to legal services, and they are moving into looking at making sure that they're going to [correction: at how they're going to] they're going to operate in Wales. So, we're talking to them about making sure that we can take advantage of their skills in reaching out and bringing in apprentices. I think it is a real challenge in the future."²⁸

Cydraddoldeb

29. Yn dilyn gwaith craffu y llynedd ar Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2016-17, cydnabu'r Pwyllgor y gwaith a wnaed i fynd i'r afael â'r rhwystrau a oedd yn atal menywod rhag symud ymlaen yn Swyddfa Archwilio Cymru. Er hynny, nododd y Pwyllgor nad yw Adroddiad Blynyddol 2017-18 yn cynnwys yr un lefel o ddadansoddi â 2016-17. Rhoddodd y Pennaeth Cynllunio ac Adrodd sicrwydd i'r Pwyllgor y byddai dadansoddiad llawn o wybodaeth am gyflogaeth mewn perthynas ag amrywiaeth y gweithlu a bylchau cyflogau strwythurol yn cael ei gynnwys yn yr adroddiad cydraddoldeb blynyddol a oedd i'w gyhoeddi ym mis Hydref 2018. Eglurodd fod penderfyniad wedi'i wneud, er mwyn cyflwyno adroddiadau symlach, i beidio â dyblygu'r wybodaeth hon yn yr adroddiad blynyddol a'r cyfrifon.²⁹

30. Dywedodd y Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Dynol wrth y Pwyllgor fod y Cynllun Cydraddoldeb Strategol pedair blynedd yn gosod ymrwymiad dros y tymor canolig i hir i wella amrywiaeth y sefydliad.³⁰ Ychwanegodd Alison Gerrard:

"...we have got this obviously in-built dilemma, when there's low staff turnover, about how you particularly increase gender mix at senior management level. And, as I say, we described it as sort of a medium to long-term plan in terms of the actions, but how long are we, I guess, prepared to wait, and what is the medium to long term if there are no natural staff movements? And, on this, I guess it comes back, almost, to the Welsh language issue, about: would you be looking, potentially, for voluntary exits to speed those processes up? But there would obviously be a cost to that. So, that is something I think the board is going to

²⁸ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraff 70

²⁹ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraff 82

³⁰ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraff 84

have to take some significant discussion on if there isn't natural turnover in that medium term."³¹

31. Dywedodd y Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Dynol nad yw Swyddfa Archwilio Cymru wedi ymuno â menter Gwaith Teg Chwarae Teg ond ei bod wedi rhoi blaenoriaeth i siarad â Chwarae Teg a sefydliadau eraill.³²

32. Mae Adroddiad Cydraddoldeb 2017-18 yn nodi bod Swyddfa Archwilio Cymru wedi codi o safle 251 i safle 110 ym Mynegai Cydraddoldeb Gweithle Stonewall (lle mae wedi cymryd rhan ers dwy flynedd), ond mae hefyd yn cydnabod bod ganddi fwy o waith i'w wneud i gau bylchau cyflog, yn enwedig mewn perthynas â rhywedd ac ethnigrwydd, yn ogystal a hybu nifer uwch o geisiadau am swyddi gan bobl sydd â namau. Mae'r adroddiad yn nodi bwlch cyflog rhwng y ddau rywedd o 17.4 y cant a bwlch cyflog ethnigrwydd o 33.7 y cant (ar 31 Mawrth 2018). Ymhlith y gweithgareddau a'r materion a nodwyd yn yr adroddiad hwnnw, mae Swyddfa Archwilio Cymru'n nodi:

"Ers 31 Mawrth 2016, mae'r bwlch cyflogau negyddol cyffredinol ar gyfer staff sy'n nodi eu bod o gefndir nad yw'n wyn wedi codi o 25.2% i 33.7%... Er cymhariaeth, y bylchau cyflog ethnigrwydd cymedrig a adroddwyd gan gwmnïau cyfrifyddu PwC, Deloitte, KPMG ac EY yn eu hadroddiadau o 2017 ar fylchau cyflog yn y DU oedd 12.8%, 12.9%, 13.9% ac 17.3%, yn yr un drefn honno..."³³

33. Mae'n mynd ymlaen i nodi:

"Rydym yn cydnabod bod y niferoedd yn y categorïau ac eithrio Gwyn yn fach, mae'r data yn sensitif i fân newidiadau yn y cohortau hyn hyd yn oed. Serch hynny, ystyriwn fod maint y bwlch cyflog hwn yn destun pryder neilltuol, gan ei fod yn gymharol uchel o gymharu â bylchau cyflog a nodwyd gan y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ar gyfer gwahanol grwpiau ethnig yn y DU."³⁴

34. Yn ystod y sesiwn dystiolaeth gyda'r Archwilydd Cyffredinol newydd, gofynnodd y Pwyllgor pa gamau yr oedd Swyddfa Archwilio Cymru yn eu cymryd i fynd i'r afael â'r pryderon hyn. Dywedodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau

³¹ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraff 85

³² Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraff 87

³³ Adroddiad Cydraddoldeb 2017-18, Hydref 2018, tudalen 16

³⁴ Adroddiad Cydraddoldeb 2017-18, Hydref 2018, tudalen 16

Corfforaethol fod gan y Bwrdd farn gref iawn bod yna fanteision moesol a chyfreithiol a manteision busnes drwy sicrhau gweithlu mwy amrywiol.³⁵

35. Yn ychwanegol at y mentrau a amlinellwyd i'r Pwyllgor ar 5 Gorffennaf (paragraff 22), cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol fod y Bwrdd wedi cymeradwyo ymagwedd fwy penodol at recriwtio, gan groesawu mynegiadau o ddiddordeb gan y gymuned Du, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig neu gan bobl sy'n chwilio am swyddi rhan-amser / rhannu swyddi, a chan gynnig gwarant o gyfweliad i ymgeiswyr o grwpiau sydd heb gynrychiolaeth ddigonol ac sy'n bodloni'r meini prawf lleiaf.³⁶

Barn y Pwyllgor

36. Mae'r Pwyllgor yn nodi'r cynnydd a wnaed wrth weithredu'r cynllun gweithredu a ddatblygwyd yn dilyn y gwerthusiad annibynnol o effeithiolrwydd Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru yn 2016 a'r ffaith bod y Bwrdd wedi mabwysiadu ac yn defnyddio'r map sicrwydd.

37. Wrth ystyried y taliad ymadael cynnar, mae'r Pwyllgor yn ymwybodol o ganllawiau'r Archwilydd Cyffredinol "Rheoli ymadawiadau cynnar ar draws cyrff cyhoeddus yng Nghymru", sy'n dweud:

"Mae'n bwysig craffu ar ymadawiadau cynnar er mwyn sicrhau bod y cynigion ar gyfer cynlluniau a hefyd ymadawiadau cynnar unigol yn rhoi gwerth am arian. Mewn dros dri chwarter y cyrff cyhoeddus, cawsom fod cynghorwyr neu aelodau byrddau yn chwarae rhyw ran yn y dasg o sicrhau gwerth am arian gydag ymadawiadau cynnar (paragraffau 2.25-2.26).

A3 Rydym yn argymhell y dylai corff cyhoeddus:

- Sicrhau bod cynghorwyr neu aelodau bwrdd yn cael cyfle i ystyried a yw cynlluniau ar gyfer ymadael yn gynnar yn rhoi gwerth am arian, trwy gyfrwng eu trefniadau craffu/llywodraethu presennol.
- Sicrhau bod cynghorwyr a/neu aelodau bwrdd yn cymeradwyo pecynnau mwy costus, fel y rhai ar gyfer uwch reolwyr.

³⁵ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 119

³⁶ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 120

- Ystyried defnyddio archwilwyr mewnol i roi sicrwydd bod yr holl gynlluniau ar gyfer ymadael yn gynnar yn cael eu rheoli'n ddigonol."

38. Mae'r Pwyllgor yn pryderu nad yw'n ymddangos bod taliadau ymadael uwchlaw £95,000 wedi dod o dan y trefniadau craffu a llywodraethu ffurfiol a argymhellwyd yng nghanllawiau'r Archwilydd Cyffredinol ar reoli ymadawiadau cynnar ar draws cyrff cyhoeddus Cymru.

39. Mae'r Pwyllgor wedi'i siomi bod nifer cyfartalog y diwrnodau absenoldeb salwch fesul cyflogai wedi cynyddu, ond yn cydnabod natur hirdymor rhai o'r achosion ac yn nodi'r camau a gymerwyd i leihau lefelau salwch.

40. Mae'r Pwyllgor yn nodi'r camau a gymerwyd i fynd i'r afael â phryderon ynghylch bylchau cyflog o ran rhywedd ac ethnigrwydd ac yn cydnabod y tensiwn rhwng creu gweithlu mwy amrywiol, sicrhau'r cymysgedd sgiliau cywir a chyflawni arbedion trwy ddefnyddio cynlluniau ymadael gwirfoddol. Serch hynny, mae'r Pwyllgor o'r farn y gallai Swyddfa Archwilio Cymru ddod yn sefydliad mwy blaengar, er enghraifft, trwy ymgysylltu'n ffurfiol â Chwarae Teg i helpu menywod i ddatblygu eu gyrfaedd.

Argymhelliad 1. Mae'r Pwyllgor yn fodlon ar Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2017-18.

Argymhelliad 2. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru roi'r wybodaeth ddiweddaraf am ganlyniad yr ymarfer dysgu ôl-brosiect a gynhaliwyd gan y Pwyllgor Cydnabyddiaeth ac Adnoddau Dynol mewn perthynas â thaliadau ymadael yn gynnar.

Argymhelliad 3. Mae'r Pwyllgor yn cydnabod y gwaith a wnaed hyd yn hyn i fynd i'r afael â'r bylchau cyflog o ran rhywedd ac ethnigrwydd ac mae'n argymhell y dylai rhagor o ddiweddariadau ar y cynnydd gael eu darparu i'r Pwyllgor.

Argymhelliad 4. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru roi rhagor o ystyriaeth i ymuno â gwasanaeth Chwarae Teg, Chware Teg i Gyflogwyr.

3. Adroddiad Terfynol ar Ganfyddiadau'r Archwiliad – y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018

41. Mae'r Adroddiad Terfynol ar Ganfyddiadau'r Archwiliad³⁷ yn crynhoi canfyddiadau allweddol archwilwyr Swyddfa Archwilio Cymru, sef RSM UK Audit LLP, mewn cysylltiad ag archwilio datganiadau ariannol Swyddfa Archwilio Cymru am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018. Mae hyn yn ofynnol o dan Atodlen 1 o'r Ddeddf.³⁸

42. Mae RSM wedi rhoi barn archwilio ddiamod neu "lân" ar gyfrifon Swyddfa Archwilio Cymru. Mae Adroddiad Terfynol RSM ar Ganfyddiadau'r Archwiliad am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2017 yn manylu ar y materion a godwyd yn ystod yr archwiliad.

43. Yn y blynyddoedd blaenorol, mae RSM wedi argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru ystyried alldro prosiectau a chynnwys hyn yn ystod y cyfnod cwblhau er mwyn i'r refeniw gael ei gydnabod. Roedd Swyddfa Archwilio Cymru wedi cydnabod £98,000 o incwm a oedd yn gysylltiedig â phrosiect yn 2015-16 a gyflawnwyd yn flaenorol gan contractwr a oedd wedi dod ar draws "anawsterau". Mae'r swm hwn wedi'i gynnwys fel addasiad yn adran 5 o adroddiad RSM, gan fod pryderon yn parhau dros werth y swm a'r gallu i'w adennill.³⁹

44. Yn ystod yr archwiliad, nododd RSM bedwar mater archwilio a chyfrifydda:

- **Ad-daliadau a chroniadau ardrethi** – addasiad o £162,000 yn ymwneud ag "ardrethi cyngorau" am y flwyddyn yn diweddu 31 Mawrth 2019;
- **Marwolaeth mewn gwasanaeth CThEM** - addasiad o £58,000 mewn perthynas â mater ynglŷn â threth ar farwolaeth mewn gwasanaeth;
- **Sefyllfa alldro wirioneddol ffyrniau** - mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cynnwys gorbenion yn ei ffioedd; ond, does dim adolygiad o sut mae'r gorbenion hyn yn cael eu dyrannu. Mae RSM wedi argymhell y dylai unrhyw newidiadau i Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 hefyd

³⁷ Final Audit Findings Report – Year ended 31 March 2018

³⁸ Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013

³⁹ Final Audit Findings Report – Year ended 31 March 2018, tudalen 4

ystyried y diffiniad o gost yng nghyd-destun dyrannu costau anuniongyrchol;

- **Caffael** - Mae RSM yn dweud bod angen rhagor o hyfforddiant i sicrhau mwy o gysondeb wrth ddefnyddio'r prosesau ynglŷn â storio a defnyddio gwybodaeth am gaffael. Ni fernir bod hwn yn fater o sylwedd.⁴⁰

45. Mae Adroddiad Blynnyddol a Chyfrifon Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2017-18 yn cynnwys £143,000 o dan "darpariaeth ar gyfer rhwymedigaethau a thaliadau", sef ad-daliad ffioedd sy'n ddyledus i ddau gorff a archwiliwyd am fod ffyrn o gontractwyr wedi anfonebu'n ormodol mewn cyfnodau blaenorol.⁴¹ Mae hyn yn cael ei nodi yn Adroddiad Terfynol RSM ar Ganfyddiadau'r Archwiliad fel diffyg arwyddocaol yn y rheolaeth fewnol. Mae RSM yn nodi bod rheolwyr Swyddfa Archwilio Cymru yn ymwybodol bod y costau'n ymddangos yn uchel ar gyfer yr archwiliadau hyn, ond na chymerwyd camau i ymchwilio i'r costau.⁴² Pan ofynnwyd pam na chafodd yr anfonebau eu harchwilio'n fanylach, dywedodd yr Archwilydd Cyffredinol blaenorol wrth y Pwyllgor:

"There are, in fact, three areas that have arisen here, which, if I was still here, I'd be taking into account in the contracting strategy next year. There are three areas and they all concern the big four firms. I think, in one case, there's an issue that we have relied on the big four having their own quality processes that are overseen by professional bodies and our lesson from that is that we will not, in future, rely on that; we will subject them to our own quality processes. In this case, we should have taken action earlier. I'll be quite clear: we should have taken action after month 1, when we thought, 'This is a bit high for two councils.' Month 2 came in and it should have been stopped at month 2, by saying, 'This is exactly the same as the previous month.' But it wasn't until month 3 that actually action was taken. Now, we're clearly taking steps internally to prevent that happening. It does mean that we have a complicated bit of us, in the first instance, reimbursing the authorities concerned and, secondly, recovering costs from the external firm of accountants."⁴³

⁴⁰ Final Audit Findings Report – Year ended 31 March 2018, tudalennau 6-7

⁴¹ Adroddiad Blynnyddol a Chyfrifon 2017-18, tudalennau 115-116

⁴² Final Audit Findings Report – Year ended 31 March 2018, tudalen 10

⁴³ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraff 112

Barn y Pwyllgor

46. Mae'r Pwyllgor yn pryderu ynghylch canfyddiad RSM bod yna ddiffyg arwyddocaol yn y rheolaeth fewnol ac mae'n nodi'r camau a gymerwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol blaenorol i fynd i'r afael â hyn. Serch hynny, mae'n dal yn bryder bod y rheolwyr yn ymwybodol o'r costau uchel ond heb ymchwilio i'r costau hyn.

Casgliad 1. Mae'r Pwyllgor yn fodlon ar yr Adroddiad Terfynol ar Ganfyddiadau'r Archwiliad gan RSM UK Audit LLP, a ddaeth i'r casgliad bod cyfrifon 2017-18 yn rhoi darlun cywir a theg o gyflwr materion Swyddfa Archwilio Cymru.

Casgliad 2. Mae'r Pwyllgor yn nodi'r materion a godwyd gan RSM yn ei archwiliad o Swyddfa Archwilio Cymru, ac mae'n cydnabod bod adroddiad RSM yn nodi bod camau'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r materion hyn.

Argymhelliad 5. Mae'r Pwyllgor yn nodi argymhelliad RSM y dylai unrhyw welliannau i Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 hefyd ystyried y diffiniad o gost yng nghyd-destun dyrannu costau anuniongyrchol. Bydd y Pwyllgor yn ystyried cynigion i ddiwygio Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 yn y Flwyddyn Newydd ac mae'n argymhell y dylai'r Archwilydd Cyffredinol roi rhagor o ystyriaeth i hyn a rhoi diweddariad i'r Pwyllgor.

Argymhelliad 6. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai'r Archwilydd Cyffredinol roi sicrwydd bod rheolaethau mewnol effeithiol ar waith i osgoi gordalu ffioedd eto, fel y nododd RSM, ac y dylai diweddariad ar hyn gael ei roi yn Adroddiad Blynyddol 2018-19.

4. Cynllun Blynyddol 2018-19 ac Adroddiad Interim 2018-19

47. Mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru gyhoeddi Cynllun Blynyddol ac o leiaf un Adroddiad Interim bob blwyddyn.⁴⁴

48. Mae Cynllun Blynyddol 2018-19⁴⁵ yn ymdrin â chyflawni'r rhaglenni gwaith yn ystod y flwyddyn briodol ac fe'i gosodwyd gerbron y Cynulliad Cenedlaethol ar 29 Mawrth 2018. Bu'r Pwyllgor yn ystyried y Cynllun Blynyddol yn ystod ei sesiwn dystiolaeth gyda'r Archwilydd Cyffredinol sy'n ymadael, Huw Vaughan Thomas, ar 5 Gorffennaf 2018.

49. Mae'r Adroddiad Interim⁴⁶ yn asesu i ba raddau y mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn cyflawni'r amcanion a'r blaenoriaethau a nodir yn y Cynllun Blynyddol, ac mae'n darparu gwybodaeth am fesurau perfformiad allweddol. Cyflwynwyd yr Adroddiad Interim gerbron y Cynulliad Cenedlaethol ar 25 Hydref 2018. Craffodd y Pwyllgor ar yr Adroddiad Interim yn ei sesiwn dystiolaeth gyda'r Archwilydd Cyffredinol newydd, Adrian Crompton, ar 7 Tachwedd 2018.

Y Cynllun Blynyddol

50. Mae'r Cynllun Blynyddol, a gyhoeddwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol sy'n ymadael, yn amlinellu nifer o feysydd a fydd, ym marn Swyddfa Archwilio Cymru a'r Archwilydd Cyffredinol, yn cael y dylanwad mwyaf ar y ffordd y caiff y gwaith ei gyflawni dros y tair blynedd nesaf:

- Dal i fod mewn cyfnod o gyfyngiadau ariannol
- Y dirwedd wleidyddol a'r dirwedd polisi yn dal i esblygu, gan gynnwys:
 - Goblygiadau gadael yr Undeb Ewropeaidd
 - Datganoli cyllidol

⁴⁴ Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013

⁴⁵ Gwneud i arian cyhoeddus gyfrif: Cynllun Blynyddol Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2018-19

⁴⁶ Adroddiad Interim, Hydref 2018

- Cynigion ar gyfer diwygio llywodraeth leol;
- Y gofyniad i gau cyfrifon llywodraeth leol yn gynharach;
- Cyflwyno'r Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data (GDPR);
- Datblygiadau ym maes lechyd a Gofal Cymdeithasol;
- Erbyn hyn mae'n ofynnol i drefniadau llywodraethu fod â chwmpas ehangach;
- Byw mewn cymdeithas sy'n fwyfwy rhwydweithiol.⁴⁷

51. Gofynnodd y Pwyllgor pa hyblygrwydd sydd wedi'i gynnwys yng Nghynllun Blynyddol 2018-19 i sicrhau bod blaenoriaethau'r Archwilydd Cyffredinol newydd yn cael eu bodloni. Dywedodd yr Archwilydd Cyffredinol blaenorol:

"The reason why I decided to tender my resignation at this point was indeed to allow the incoming auditor general a chance to set his or her own priorities when it came to the estimates. With the estimates comes the business of next year. That's really where the main bit is in terms of the programme of audit work. In terms of those studies, I've commenced a consultation—a great public consultation, hopefully—in terms of getting ideas and thoughts, which he'll be able to take ahead. It will be this autumn that Adrian will need to bring to PAC his recommended shortlist for future studies. Inevitably, there's a lead-in time so that he'll be able to actually influence the direction of travel for the estimates and for next year. The reality is, at this point in the year, the work is already engaged and his changes will take a little while to go through."⁴⁸

52. Mae'r Cynllun Blynyddol yn nodi bod Swyddfa Archwilio Cymru a'r Archwilydd Cyffredinol wedi adolygu ac wedi diwygio fframwaith y dangosyddion perfformiad allweddol (KPIs) ac yn dweud bod y rhain erbyn hyn yn cyd-fynd yn gliriach â'r amcanion cyffredinol.⁴⁹ Mae nifer y Dangosyddion wedi'i leihau o 35 yn 2017-18 i 27 yn 2018-19.

⁴⁷ Gwneud i arian cyhoeddus gyfrif: Archwilydd Cyffredinol Cymru a Chynllun Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2018-19, tudalennau 10-12

⁴⁸ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraff 139

⁴⁹ Gwneud i arian cyhoeddus gyfrif: Cynllun Blynyddol Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2018-19, paragraff 38

53. O gofio'r newidiadau yn y Dangosyddion a geir yng Nghynllun Blynyddol 2018-19, gofynnodd y Pwyllgor sut y gallen nhw gael eu cymharu â'r blynyddoedd blaenorol, er mwyn nodi meysydd sy'n gwella ac yn dirywio. Eglurodd y Pennaeth Cynllunio ac Adrodd:

"The changes we've made are more about which are key performance indicators and which are performance indicators. What you see in the plan is what the board and the auditor general have agreed. They considered what should be the framework of key performance indicators that are kept under very close scrutiny throughout the year. However, we haven't actually got rid of any former KPIs this year, what we've done is just slightly downgraded them to performance indicators, but we still record and monitor those indicators."⁵⁰

Yr Adroddiadau Interim

54. Mae'r Adroddiad Interim yn manylu ar gynnydd o ran cyflawni Cynllun Blynyddol 2018-19. Mae'n nodi na "fu'n rhaid gwyrhoeddi sylweddol oddi wrth raglenni gwaith arfaethedig" yn y Cynllun Blynyddol ac ers cyhoeddi hwnnw fod newidiadau wedi'u gwneud "i rai astudiaethau gan fod cwmbras y gwaith wedi'i ddiffinio'n gliriach".⁵¹

55. Mae'n dweud bod y chwe mis diwethaf wedi bod yn gyfnod o newid mewnol sylweddol yn sgil ymddeoliad y cyn Archwilydd Cyffredinol, ond bod trefniadau ar waith i sicrhau trosglwyddiad effeithiol.⁵²

56. O ran cyllid, mae'r Adroddiad Interim yn nodi bod y rhagolygon presennol yn cadarnhau bod Swyddfa Archwilio Cymru ar y trywydd iawn i gydymffurfio â'i chyllideb a chyflawni ei tharged effeithlonrwydd o £250,000.⁵³

57. Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn nodi bod cynnydd da wedi'i wneud o ran cyflawni ei 10 blaenoriaeth tair blynedd a bod 12 o'r 27 o Ddangosyddion Perfformiad Allweddol wedi'u cyflawni ar 30 Medi 2018.⁵⁴

58. Gofynnodd y Pwyllgor i'r Archwilydd Cyffredinol newydd a oedd wedi diwygio rhaglen waith 2018-19 mewn unrhyw fodd. Dywedodd:

⁵⁰ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 5 Gorffennaf 2018, paragraff 141

⁵¹ [Adroddiad Interim, Hydref 2018, tudalen 8](#)

⁵² [Adroddiad Interim, Hydref 2018, tudalen 4](#)

⁵³ [Adroddiad Interim, Hydref 2018, tudalen 31](#)

⁵⁴ [Adroddiad Interim, Hydref 2018, tudalen 9](#)

“We’re tweaking things all the time, but I haven’t arrived and given a fundamental change of direction. As I said earlier, our forward programme of national investigative studies will see the light of day this month. That will be the first opportunity for me to give a more fundamental steer in terms of the nature of the work that we do, and I do have some thoughts on that.”⁵⁵

59. Pan ofynnwyd iddo a oedd yn hyderus y byddai targedau’r Dangosyddion yn cael eu bodloni, dywedodd yr Archwilydd Cyffredinol newydd:

“Yes, absolutely. I’m very confident that we’re on track or have in hand measures in respect of some of the indicators where we clearly need to do more. But there’s nothing that is concerning me overly.”⁵⁶

Barn y Pwyllgor

60. Mae’r Pwyllgor yn nodi bod y fframwaith Dangosyddion Perfformiad Allweddol wedi’i ddiwygio i gyd-fynd ag amcanion cyffredinol Swyddfa Archwilio Cymru ond mae’r Pwyllgor yn awyddus i sicrhau bod modd cymharu’r naill flwyddyn â’r llall.

Casgliad 3. Mae’r Pwyllgor yn nodi Cynllun Blynyddol 2018-19 ac Adroddiad Interim 2018-19 ac mae’n fodlon ar y ddwy ddogfen hyn.

⁵⁵ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 128

⁵⁶ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 126

5. Amcangyfrif o'r incwm a'r treuliau ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2019

61. Cafodd yr Amcangyfrif o'r incwm a'r treuliau am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2020 (yr Amcangyfrif) ei baratoi ar y cyd gan yr Archwilydd Cyffredinol newydd a Chadeirydd Swyddfa Archwilio Cymru a'i osod gerbron y Cynulliad Cenedlaethol ar 26 Hydref 2018, yn unol ag Adran 20 (1) o'r Ddeddf.⁵⁷

62. O dan y Rheolau Sefydlog, mae'n ofynnol i Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru osod eu hamcangyfrif ar y cyd o'r incwm a'r treuliau gerbron y Cynulliad erbyn 1 Tachwedd fan bellaf. Mae Rheol Sefydlog 20.22 yn dweud:

“Rhaid i'r pwyllgor cyfrifol [y Pwyllgor Cyllid] o dan Reol Sefydlog 18.10(i) ystyried adroddiad sy'n cynnwys yr amcangyfrif a'i osod gerbron y Cynulliad heb fod yn hwyrach na 22 Tachwedd, gydag unrhyw ddiwygiadau sy'n briodol ym marn y pwyllgor cyfrifol, ar ôl iddo ymgynghori â'r Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru ac ystyried unrhyw sylwadau a gyflwynwyd ganddynt.”⁵⁸

Trosolwg o'r amcangyfrif

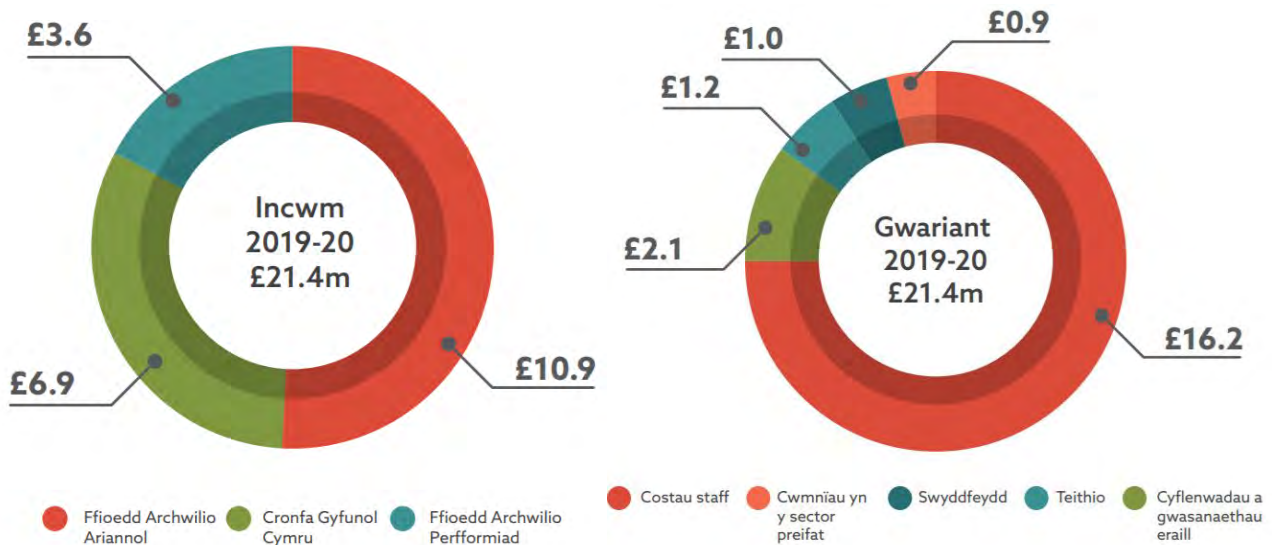
63. Mae Amcangyfrif 2019-20 yn gofyn am £6.9 miliwn o arian parod o Gronfa Gyfunol Cymru, sef oddeutu 32 y cant o incwm Swyddfa Archwilio Cymru. Ariennir y 68 y cant arall trwy ffioedd a godir ar gyrff a archwilir.⁵⁹

64. Amlinellir yr amcangyfrif o wariant ac incwm Swyddfa Archwilio Cymru yn 2019-20 yn y siartiau isod:

⁵⁷ Amcangyfrif o Incwm a Threuliau Swyddfa Archwilio Cymru 2019-20

⁵⁸ Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Rheolau Sefydlog Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Rheol Sefydlog 20.22

⁵⁹ Amcangyfrif o Incwm a Threuliau Swyddfa Archwilio Cymru 2019-20, tudalen 14



Ffynhonnell: Swyddfa Archwilio Cymru - Amcangyfrif o Incwm a Threuliau Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer y Flwyddyn a ddaw i ben 31 Mawrth 2020, Arddangosion 4 a 6

65. Mae'r cyllid y gofynnwyd amdano ar gyfer 2019-20 yn ostyngiad o £115,000 o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Mae'r Amcangyfrif yn nodi bod hyn wedi'i gyflawni yng nghyd-destun pwysau mewnol ar gostau, yr angen i ariannu blaenoriaethau strategol a chyfyngiadau ar gyllid yn y sector cyhoeddus ehangach.⁶⁰

66. Gofynnodd y Pwyllgor i'r Archwilydd Cyffredinol newydd i ba raddau yr oedd yntau wedi llwyddo i yrru'r broses amcangyfrif ac a oedd y broses yn adlewyrchu ei flaenoriaethau yntau. Dywedodd yr Archwilydd Cyffredinol:

"...yes, I undoubtedly had the opportunity to get under the skin of the estimate, to understand it, to challenge and to influence it, so I'm entirely comfortable with it and, yes, it does reflect what I think the organisation needs next year and in the future."⁶¹

67. O ran ei flaenoriaethau cynnar, esboniodd yr Archwilydd Cyffredinol ei fod wedi ymrwymo i gyfarfod yn bersonol â phrif weithredwr pob prif gorff cyhoeddus sy'n ymgysylltu â'r sefydliad i ddeall yr heriau y maen nhw'n eu hwynebu, yr hyn y mae arnynt ei angen oddi wrth Swyddfa Archwilio Cymru a sut maen nhw'n gweld gwaith Swyddfa Archwilio Cymru.⁶²

68. Cafodd Amcangyfrif 2018-19 ei gyflwyno gan restru'r gwariant o dan "Flaenoriaethau Strategol", ond mae Amcangyfrif 2019-20 yn rhoi gwybodaeth am

⁶⁰ Amcangyfrif o Incwm a Threuliau Swyddfa Archwilio Cymru 2019-20, paragraff 5

⁶¹ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 5

⁶² Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2017, paragraff 6

sut mae gwariant yn bodloni “amcanion” y sefydliad. Pan ofynnwyd iddo a yw hyn yn gyfystyr â newid dull, dywedodd yr Archwilydd Cyffredinol:

“...one of the things that we will say to the rest of the public sector is that they need to be open and transparent in presenting information like this to enable scrutiny by you and by the public at large. So, our estimate does, I think, give a lot of specific detail that allocates pots of funding to important objectives that we have to deliver.”⁶³

69. Eglurodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol fod yr Amcangyfrif bellach yn dilyn yr ymagwedd a gymerwyd yn y Cynllun Blynnyddol, gan gysoni'r cynigion gwario â gwaith i gyflawni'r pedwar amcan (bod yn sefydliad sy'n cael ei redeg yn dda, hyrwyddo gwelliant, darparu sicrwydd a chynnig mewnwelediad), gyda deg blaenoriaeth strategol yn ategu'r gwaith i gyflawni'r amcanion hynny.⁶⁴

70. Y newid mewn refeniw rhwng 2018-19 a 2019-20 yw £180,000 ac mae hyn yn cynnwys gostyngiad o £130,000 mewn cyllid sy'n gysylltiedig â'r Fenter Twyll Genedlaethol (NFI) a gostyngiad o £50,000 mewn gwaith paratoi ar gyfer Awdurdod Refeniw Cymru. Mae'r gostyngiad hwn yn cael ei wrthbwysu'n rhannol gan gynnydd o £135,000, sef £50,000 ar gyfer cyfnod gweithredu prosiectau trawsnewid strategol ac £85,000 ar gyfer adolygiad o barodrwydd i ymadael â'r Undeb Ewropeaidd.⁶⁵

71. Can gydnabod y gostyngiad cylchol mewn cyllid ar gyfer yr NFI a chan dybio y bydd Amcangyfrif 2020-21 yn gofyn am gynnydd o £130,000, gofynnodd y Pwyllgor sut y byddai Swyddfa Archwilio Cymru yn sicrhau na cheid cynnydd o bwys yn y cyllid yn y dyfodol. Dywedodd y Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Dynol:

“...every other year that £130,000 comes in and goes out. It's what we have to pay over to Cabinet Office to support the data-matching exercise in a very secure system across public services. The committee might remember we used to charge audited bodies for this, and the committee supported switching it into our estimate in order to encourage voluntary participation, and in this last exercise, we had two housing associations in there, as well as the Welsh Government and the Wales Audit Office. I think, going forward, what we're looking at, or what we're seeing, is keen interest from Natural Resources Wales and

⁶³ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion d rafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 10

⁶⁴ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 11

⁶⁵ Amcangyfrif o Incwm a Threuliau Swyddfa Archwilio Cymru 2019-20, tudalen 10

Transport for Wales and the Welsh Revenue Authority, and so, the appeal of that free access is very evident.”⁶⁶

72. Aeth ymlaen i dynnu sylw at y ffaith bod yr enillion ar y buddsoddiad o £230,000 dros ddwy flynedd wedi arwain at £5.4 miliwn yn ystod yr ymarfer hwn a £4 miliwn yn y ddwy flynedd blaenorol.⁶⁷

73. Mae'r Amcangyfrif yn dangos bod proffil y buddsoddi cyfalaf yn y dyfodol (y tu hwnt i 2020-21) wedi gostwng o'i gymharu ag Amcangyfrif 2018-19. Yn flaenorol, nododd Swyddfa Archwilio Cymru fuddsoddiad cyfalaf o £250,000 y flwyddyn o 2019-20 i 2021-20. Yn ei Hamcangyfrif ar gyfer 2019-20, mae Swyddfa Archwilio Cymru yn rhag-weld buddsoddiad cyfalaf o £210,000 yn 2019-20 a 2020-21, gan godi i £250,000 yn 2021-22.⁶⁸ Pan ofynnwyd iddo pam mae'r gostyngiad yn fwy na'r hyn a nodwyd yn flaenorol, esboniodd y Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Dynol:

“...I would say that figure could well change every year as we come into the Finance Committee. And it's because we look bottom up as to what our needs are for the following year. Over the past two years, we've invested heavily in some corporate systems, so those are in place with contracts now for the next three to four years. You therefore see a lull in our spend on corporate systems for the next two years and they pick up again in three to four years' time.”⁶⁹

74. Mae Swyddfa Archwilio Cymru hefyd yn nodi newidiadau posibl yn y Llawlyfr Adroddiadau Ariannol (FReM) ar gyfer 2019-2020 a allai ei gwneud yn ofynnol i brydles i gael eu trin fel asedau cyfalaf o fewn y cyfrifon. Gallai hynny olygu bod angen amcangyfrif atodol i wneud y newid yn un rheolaidd os caiff ei weithredu.⁷⁰

75. Mae Amcangyfrif 2019-20 hefyd yn cynnwys Cynllun Ffioedd drafft ar gyfer 2019-20 gan nodi y bydd cynnydd yn y cyfraddau ffioedd, “a gaiff ei wrthbwyso gan leihad yn nifer y diwrnodau archwilio a'r cymysgedd sgiliau er mwyn i'n graddfeydd ffioedd aros yn ddigyfnewid o 2018-19”.⁷¹

⁶⁶ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 35

⁶⁷ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 36

⁶⁸ Amcangyfrif o Incwm a Threuliau Swyddfa Archwilio Cymru 2019-20, tudalen 16

⁶⁹ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 41

⁷⁰ Amcangyfrif o Incwm a Threuliau Swyddfa Archwilio Cymru 2019-20, tudalen 18

⁷¹ Amcangyfrif o Incwm a Threuliau Swyddfa Archwilio Cymru 2019-20, paragraff 2

76. Dywedodd yr Archwilydd Cyffredinol wrth y Pwyllgor na fyddai'r gostyngiad yn y diwrnodau archwilio a'r cymysgedd sgiliau i wrthbwysu'r cynnydd mewn cyfraddau ffioedd yn peryglu ansawdd yr archwiliadau. Aeth ymlaen:

“...there are numerous practical things that we can do on the ground to make any individual audit a smoother and more efficient process in terms of our relationships with audited bodies—the materials that they can provide us with, the timing of that and so on—the mix of staff—so, yes, we can mix up different combinations of senior and junior staff, which doesn't compromise the quality of what we do but does help us to manage the overall charge.”⁷²

Cronfa Gyfunol Cymru

77. Mae'r Amcangyfrif yn amlinellu cyllid i gefnogi tri phrosiect allweddol sydd â'r nod o drawsnewid sut mae'r sefydliad yn gweithio:

- **Dadansoddi Data (£260,000)** - Yn dilyn prosiect “Archwilio Arloesol” Swyddfa Archwilio Cymru yn 2017-18 cytunwyd ar gyllid penodol i'w fuddsoddi mewn galluoedd dadansoddi data. Mae'r Amcangyfrif yn nodi bod cyfres o drefniadau llywodraethu wedi'i chytuno, mae adnoddau staff ar gael a bod cynnydd wedi'i wneud ar 15 prosiect peilot.
- **Trawsnewid Prosesau Cyfathrebu (£50,000)** - Mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi bod yn gweithio i gynyddu'r gynulleidfa y mae'n ei chyrraedd gymaint ag y bo modd. Gwnaeth prosiect 2017-18 argymhellion ynghylch arddull a thechnegau cyfathrebu. Gofynnwyd am £50,000 yn ychwanegol i weithredu hyn yn 2019-20.
- **Ffyrdd o Weithio yn y Dyfodol (£50,000)** - Dechreuodd y prosiect hwn ym mis Medi 2018 a bydd yn adolygu'r defnydd ar swyddfeydd, offer a thechnoleg yn ogystal â threfniadau gweithio hyblyg.⁷³

78. Gofynnodd y Pwyllgor am ragor o wybodaeth am sut y câi'r £50,000 ei ddefnyddio i drawsnewid prosesau cyfathrebu. Dywedodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol fod y prosiect yn ceisio sicrhau bod y cyfathrebiadau'n haws i'w deall, gan ymestyn cyrhaeddiad gwaith Swyddfa Archwilio Cymru a chynyddu'r ymgysylltiad â rhanddeiliaid. O ran gweithredu'r argymhellion, eglurodd fod Swyddfa Archwilio Cymru yn ceisio sicrhau bod sianeli

⁷² Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 103

⁷³ Amcangyfrif o Incwm a Threuliau Swyddfa Archwilio Cymru 2019-20, paragraffau 56-59

cyfathrebu yn fwy hygyrch, yn adolygu'r arddull fewnol, yn ymestyn y defnydd o Saesneg plaen ac yn newid ei gwefan.⁷⁴

79. Mae'r Amcangyfrif yn cynnwys cynnydd o £85,000 o gyllid at adnoddau cenedlaethol i ganiatáu adroddiad ar barodrwydd i ymadael â'r UE.⁷⁵ Mae'r Amcangyfrif hefyd yn nodi:

“Os na fydd unrhyw gytundeb trosiannol â'r UE, efallai y bydd angen cyflwyno Amcangyfrif Atodol ar gyfer 2019-20 i'r Pwyllgor Cyllid er mwyn i ni allu ymateb yn gyflymach i'r heriau a wynebir.”⁷⁶

80. Dywedodd yr Archwilydd Cyffredinol wrth y Pwyllgor ei fod ef wedi dylanwadu ar yr agwedd hon ar yr Amcangyfrif gan fod Swyddfa Archwilio Cymru wedi dechrau meddwl am ba waith perthnasol y dylai ei wneud pan ddechreuodd yn y rôl.⁷⁷ Ychwanegodd:

“... we estimate that the scale of work that we have in mind for this Brexit piece is broadly equivalent to a couple of medium to large value for money studies—£85,000 is about a quarter of that cost. We did have an internal debate about what we should present to you. I could fund that solely by diverting funds away from the rest of the studies programme to fund that element of work. I could have come to you and asked for the full amount, because it's on top of the routine programme of work; £85,000, we thought, was an appropriate balance between the two. So, I'll be diverting a significant amount of funding away from other aspects of the studies programme to support this. The £85,000 is a significant contribution to the cost.”⁷⁸

81. Esboniodd yr Archwilydd Cyffredinol fod galwad am dystiolaeth i gyrrff cyhoeddus newydd gael ei gwneud, a'i fod yn bwriadu dilyn hynny â gwaith maes manylach y gwanwyn nesaf, gan fwriadu cyflwyno adroddiad yn yr haf. Pe na bai trefniadau trosiannol yn cael eu gwneud gyda'r UE, dywedodd yr Archwilydd Cyffredinol wrth y Pwyllgor y byddai'r alwad am dystiolaeth yn cael ei dilyn cyn gynted â phosibl â “some further work, so that we could make a contribution at the very start of 2019 that would be of some value”.⁷⁹

⁷⁴ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraffau 26-27

⁷⁵ Amcangyfrif o Incwm a Threuliau Swyddfa Archwilio Cymru 2019-20, paragraff 42

⁷⁶ Amcangyfrif o Incwm a Threuliau Swyddfa Archwilio Cymru 2019-20, paragraff 46

⁷⁷ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 15

⁷⁸ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 16

⁷⁹ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraffau 17 ac 21

82. O ran yr angen posibl am arian ychwanegol yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf os na cheir bargaen, dywedodd yr Archwilydd Cyffredinol:

“The reference of the supplementary budget is a reflection of the fact that we simply don’t know what that would entail and the extent to which I would be in a position to redirect resources from other areas to support that. So, we just wanted to put a marker down that there is a possibility that, if we are in that situation and we can’t find a way to absorb it internally, we may need to come back to the committee at that point.”⁸⁰

83. Mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi nodi buddsoddiad cyfalaf o £170,000 ar gyfer systemau TGCh yn 2019-20. Mae hyn yn cynnwys:

- Gwaith a gynlluniwyd i adnewyddu cyfrifiaduron / seilwaith (£95,000);
- Adnewyddu’r seilwaith fideo-gynadledda;
- Systemau Corfforaethol (£50,000).⁸¹

84. Mae rhaglen gyfalaf Swyddfa Archwilio Cymru hefyd yn cynnwys £40,000 yn 2019-20 at fuddsoddi parhaus y mae ei angen i gynnal tair swyddfa y mae’n eu prydlesu yng Nghaerdydd, Abertawe ac Abergele.⁸²

85. Pan ofynnwyd pam mae Swyddfa Archwilio Cymru yn bwriadu gwario £25,000 ar fideo-gynadledda (cynnydd o £15,000 yn 2018-19), cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol y câi ei ddefnyddio i dalu am offer yn lle offer blaenorol ac i ehangu defnydd yr offer fideo-gynadledda, “for which there’s been an incredible take-up and it has delivered some real business benefits”.⁸³

86. Pwysleisiodd fod fideo-gynadledda wedi arwain at nifer o fanteision pendant, megis gwella’r cydbwysedd rhwng bywyd a gwaith, lleihau teithio a chyfrannu at dargedau allyriadau CO₂.⁸⁴

⁸⁰ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 21

⁸¹ Amcangyfrif o Incwm a Threuliau Swyddfa Archwilio Cymru 2019-20, tudalennau 16-17

⁸² *ibid*

⁸³ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 45

⁸⁴ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraffau 48 a 50

Arbedion ac effeithlonrwydd

87. Yn ôl yr Amcangyfrif, ers creu Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru yn 2013-14, bydd wedi gostwng cost archwilio cyhoeddus yng Nghymru 14 y cant mewn termau real (arbedion cronol o £13 miliwn). Mae'n mynd ymlaen i ddweud bod y sefydliad yn gweithio'n galed i amsugno cynnydd mewn costau yn sgil cytundebau tâl, codiadau cyflog mewn contractau, chwyddiant cyffredinol a chodiadau anochel eraill, trwy wneud y canlynol:

- nodi rhaglen arbedion, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei Gynllun Ariannol Tymor Canolig;
- mireinio a datblygu dulliau archwilio;
- ailedrych yn rheolaidd ar ei lefelau staffio a chymysgedd sgiliau'r staff;
- trawsnewid sut mae'n gweithio.⁸⁵

88. Mae Amcangyfrif 2019-20 yn ymrwymo Swyddfa Archwilio Cymru i darged arbedion o £574,000, heb gynyddu'r ffioedd cyffredinol y mae'n eu codi ar y cyrff sy'n cael eu harchwilio.⁸⁶

89. Pan ofynnwyd a fyddai'r prosiect dadansoddi data yn cyfrannu at y targed arbedion yn 2019-20, dywedodd yr Archwilydd Cyffredinol wrth y Pwyllgor:

"It is too early in the programme to be able to say with any confidence what efficiencies we can squeeze from this, but one thing I have been crystal clear about with the team from the start is that, unless we recognise that efficiency and cost saving is an element of the benefits that we want to draw from this—on big projects like this—that has a habit of drifting down the priority list. So, the benefits realisation plan that we have in place has cost saving and efficiency very clearly as one of the benefits we want to drive. But, as I say, I think the benefits are far wider than that and far more exciting than that alone. I would hope that, if I'm in front of you in a year's time, we would be in a position then to give you a much clearer picture of the scale of the efficiencies and wider benefits that we can draw from this and the timescales."⁸⁷

⁸⁵ Amcangyfrif o Incwm a Threuliau Swyddfa Archwilio Cymru 2019-20, tudalen 20

⁸⁶ Amcangyfrif o Incwm a Threuliau Swyddfa Archwilio Cymru 2019-20, tudalen 6

⁸⁷ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 70

90. Holodd y Pwyllgor y tystion ar y prif brosiectau sy'n cyfrannu at y targed arbedion. Dywedodd y Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Dynol:

“...we have a medium-term financial plan that looks ahead five years, and every year we refresh that and look at the year ahead. Within that medium-term financial plan, we have an efficiency and effectiveness programme. We call it ‘Smarter, Leaner, Better’, and there are four pillars in there, those being around people, processes, procurement and property.”⁸⁸

91. Eglurodd fod y rhaglen effeithlonrwydd yn cynnwys:

- archwilio'r cymysgedd sgiliau a'r ffyrdd o weithio,
- adolygu prosesau i nodi arbedion effeithlonrwydd,
- sicrhau bod caffael yn darparu gwerth am arian, a
- nodi arbedion wrth adnewyddu prydles eiddo.⁸⁹

Risgiau posibl

92. Mae'r Amcangyfrif yn nodi bod Adran Actiwari'r Llywodraeth yn ymgymryd â phrisiad o Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil, ac y rhagwelir y ceir y canlyniadau yn ddiweddarach eleni. Mae hefyd yn dweud:

“Mae Swyddfa'r Cabinet yn disgwyl i hyn arwain at gynnydd sylweddol yng nghyfraddau cyfrannu cyflogwyr. Oherwydd yr ansicrwydd, ni ddarparwyd ar gyfer unrhyw gynnydd mewn cyfraddau yn ein Hamcangyfrif ar gyfer 2019-20. Os byddant yn cynyddu'n sylweddol, efallai y bydd angen i ni gyflwyno Amcangyfrif Atodol ar gyfer 2019-20 i'r Pwyllgor Cyllid ac, o bosibl, Gynllun Ffioedd diwygiedig ar gyfer y flwyddyn, yn dibynnu ar faint unrhyw gynnydd.”⁹⁰

93. Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Dynol fod y cynnydd o 7 y cant a ragwelir yn cyfateb i £750,000 ac nad yw Swyddfa Archwilio Cymru yn gall fforddio amsugno hynny.⁹¹ Aeth ymlaen i ddweud:

⁸⁸ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 73

⁸⁹ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraffau 73-76

⁹⁰ Amcangyfrif o Incwm a Threuliau Swyddfa Archwilio Cymru 2019-20, paragraff 10

⁹¹ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion, 7 Tachwedd 2018, paragraff 90

“Our options are that we either come back to the committee with a proposal to increase our call on the Welsh consolidated fund or we look to pass it on through our fee charges, and we’d need to come back to the committee to agree a revised fee scheme, and we’d be having conversations with the likes of local government as to why their fees are going up to fund our pensions. And, as you can imagine, that’s not going to be a comfortable conversation to have.”⁹²

94. Mae’r Amcangyfrif hefyd yn amlygu’r pwysau posibl ar gyflogau a phrisiau, gan awgrymu y bydd yn ei gwneud “yn fwyfwy anodd i ni gynnal ein hymrwymiad i gyfyngu unrhyw alw ychwanegol ar Gronfa Cyfunol Cymru i alwadau newydd a chyfyngu hyd yr eithaf ar unrhyw gynnydd yn ein ffioedd”. ac y gall fod angen edrych eto ar ragdybiaethau ynghylch costio a chyllido pe bai’r pwysau’n fwy na’r disgwyliadau.⁹³

95. Dywedodd y Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Dynol wrth y Pwyllgor:

“... at the moment, the assumptions we’ve made around pay and other inflationary costs are affordable and are set out in our estimate. If there are significant changes to those assumptions—the pensions is one example, and Adrian’s commented around the unknown risks around Brexit as well—. So, if costs appear to escalate because of that then, again, we’d need to come back and have a conversation with the committee about that. But what we would be doing is being very clear about what our assumptions were and what the changed assumptions are and what the cost impact of that is.”⁹⁴

96. Hefyd, tynnodd yr Archwilydd Cyffredinol sylw’r Pwyllgor at golli ffrwd sylweddol o incwm sy’n dod o’r gwaith archwilio sy’n cael ei wneud ar gyfer cronfeydd Ewropeaidd ac amaethyddol.⁹⁵ Aeth yn ei flaen:

“Provided we have the transition period, we have a little time to plan ahead for that, but that will have a significant knock on our overall level of income, but we know that’s coming and so we can plan and make arrangements for it.”⁹⁶

⁹² Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 90

⁹³ Amcangyfrif o Incwm a Threuliau Swyddfa Archwilio Cymru 2019-20, tudalen 33

⁹⁴ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 93

⁹⁵ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 85

⁹⁶ Y Pwyllgor Cyllid, Cofnod y Trafodion drafft, 7 Tachwedd 2018, paragraff 85

Barn y Pwyllgor

97. Mae'r Pwyllgor yn croesawu cyflwyniad agored a thryloyw yr Amcangyfrif a'r penderfyniad i gysoni'r blaenoriaethau cyllido â'r broses o gyflawni pedwar amcan Swyddfa Archwilio Cymru, yn sgil yr ymagwedd a geir yn y Cynllun Blyneddol.

98. Mae'r Pwyllgor yn nodi'r posibilrwydd o gael ceisiadau am arian ychwanegol yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf i fynd i'r afael â chynnydd yng nghyfraniadau pensiwn y cyflogwr a newidiadau yn y rheolau ar gyfrifyddia ynglŷn â phrydles. Mae'r Pwyllgor yn cydnabod bod y rhain yn ffactorau sydd y tu hwnt i reolaeth Swyddfa Archwilio Cymru ac yn croesawu bod yr wybodaeth hon wedi'i chynnwys yn yr Amcangyfrif. Mae'r Pwyllgor hefyd yn nodi y gall fod angen i Swyddfa Archwilio Cymru ailedrych ar ei rhagdybiaethau cyllido os bydd y pwysau ar dâl a phrisiau yn fwy na'i disgwyliadau.

99. Mae'r Pwyllgor yn nodi sylwadau'r Archwilydd Cyffredinol ynghylch cyllid ychwanegol os na cheir cytundeb pontio gyda'r UE a byddai'n croesawu mwy o eglurder ynghylch yr angen i ofyn am fwy o arian yn 2019-20, y tu hwnt i'r £85,000 sy'n angenrheidiol.

100. Mae'r Pwyllgor yn nodi effaith peidio â gwneud gwaith archwilio ar gyfer cronfeydd Ewropeaidd ac amaethyddol ac mae'n gofyn am ragor o fanylion ar lefel ac effaith bosibl y golled incwm hon.

101. Mae'r Pwyllgor yn croesawu targed arbedion uchelgeisiol Swyddfa Archwilio Cymru a osodwyd ar gyfer 2019-20, ar sail ei rhaglen effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd "Smarter, Leaner, Better".

102. Mae'r Pwyllgor yn cydnabod gwerth yr NFI ac mae o blaid ei gyllido i gynnal mynediad am ddim i'r cyfranogwyr. Er mwyn cynyddu gwerth y cynllun gymaint â phosibl, hoffai'r Pwyllgor i Swyddfa Archwilio Cymru hybu mynediad i gynifer o gyrff â phosibl.

Casgliad 4. Mae'r Pwyllgor yn fodlon ar Amcangyfrif Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2019-20, a welir fel Atodiad i'r adroddiad hwn, gan gynnwys y cynllun ffioedd drafft.

Argymhelliad 7. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru ddiweddarau'r Pwyllgor ar effaith unrhyw gynnydd yng nghyfraniadau pensiwn y cyflogwr neu bwysau ar gyflogau a phrisiau cyn gynted ag y bydd y rheiny'n hysbys.

Argymhelliad 8. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru egluro'r angen posibl am gyllid ychwanegol yn 2019-20 os na cheir cytundeb pontio gyda'r UE.

Argymhelliad 9. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru roi rhagor o fanylion am werth yr incwm yr amcangyfrifir y caiff ei golli yn sgil peidio â gwneud gwaith archwilio ar grantiau'r UE mwyach.

Argymhelliad 10. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru roi dadansoddiad o'r prosiectau a'r arbedion a gyflwynir fel rhan o'r rhaglen "Smarter, Leaner, Better".

Argymhelliad 11. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Swyddfa Archwilio Cymru roi manylion yr arbedion a'r arbedion effeithlonrwydd a geir o'i buddsoddiad mewn Dadansoddi Data yn yr amcangyfrifon a'r adroddiadau blynyddol yn y dyfodol.

Atodiad 1: Rhestr o sesiynau tystiolaeth lafar

Rhoddodd y dystion a ganlyn dystiolaeth lafar i'r Pwyllgor ar y dyddiadau a nodir isod. Mae trawsgiriadau o'r sesiynau tystiolaeth lafar ar gael ar wefan y Pwyllgor.

Dyddiad	Enw a sefydliad
5 Gorffennaf 2018	Huw Vaughan Thomas, Archwilydd Cyffredinol Cymru
	Alison Gerrard, Aelod o'r Bwrdd, Swyddfa Archwilio Cymru
	Steve O'Donoghue, Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Dynol, Swyddfa Archwilio Cymru
	Matthew Hockridge, Pennaeth Cynllunio ac Adrodd, Swyddfa Archwilio Cymru
7 Tachwedd 2018	Adrian Crompton, Archwilydd Cyffredinol Cymru
	Isobel Garner, Cadeirydd, Swyddfa Archwilio Cymru
	Kevin Thomas, Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol, Swyddfa Archwilio Cymru
	Steve O'Donoghue, Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau Dynol, Swyddfa Archwilio Cymru

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Auditor General for Wales

Amcangyfrif o'r Incwm a'r Treuliau ar gyfer y Flwyddyn a Ddaw i Ben 31 Mawrth 2020



WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU



Paratowyd ar y cyd a gosodwyd gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru o dan adran 20(1) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Gymraeg.
This document is also available in Welsh.

© Swyddfa Archwilio Cymru 2018

Adrian Crompton

Archwilydd Cyffredinol Cymru

Isobel Garner

Cadeirydd, Swyddfa Archwilio Cymru

Rhagair

Ar gyfer pob blwyddyn ariannol, mae Adran 20 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru baratoi ar y cyd amcangyfrif o incwm a threuliau Swyddfa Archwilio Cymru a gosod yr amcangyfrif hwnnw gerbron y Cynulliad Cenedlaethol o leiaf bum mis cyn dechrau'r flwyddyn ariannol y mae'n berthnasol iddi.

Yn unol ag Adran 20 o'r Ddeddf, rhaid i bob amcangyfrif gwmpasu (ymhlith pethau eraill) yr adnoddau sydd eu hangen ar yr Archwilydd Cyffredinol i arfer ei swyddogaethau statudol.

Gall Pwyllgor Cyllid y Cynulliad Cenedlaethol wneud unrhyw addasiadau i'r amcangyfrif fel y gwêl yn dda, ond ni ellir gwneud unrhyw addasiadau heb wneud y canlynol:

- ymgynghori â'r Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru; ac
- ystyried unrhyw sylwadau y gall y naill neu'r llall eu gwneud.

Mae'n rhaid i Weinidogion Cymru bob blwyddyn gynnig cynnig yn y Cynulliad Cenedlaethol o dan Adran 125 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 sy'n cynnwys awdurdodi'r adnoddau i'w defnyddio (gan gynnwys adnoddau cronrus) a'r taliadau i'w gwneud gan Swyddfa Archwilio Cymru. Mae'r Amcangyfrif hwn yn nodi'r symiau i'w cynnwys mewn perthynas â Swyddfa Archwilio Cymru

Caiff Cynllun Ffioedd drafft, a baratowyd o dan Adran 24 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013, ei gynnwys i'w ystyried ochr yn ochr â'r Amcangyfrif am eu bod yn ddibynnol ar ei gilydd.

Cynnwys

Cyflwyniad	5
Ein gwaith – gwneud i arian cyhoeddus gyfrif	7
Ein cyllideb 2019-20	10
Newidiadau yn ein galw ar Gronfa Gyfunol Cymru o 2018-19 i 2019-20	10
Ein costau	11
Ein hincwm	16
Gwerth am arian yn Swyddfa Archwilio Cymru	19
Y ffordd rydym yn defnyddio ein hadnoddau i gyflawni ein hamcanion	22
Rhagolwg	33
Cwmpas y gyllideb 2019-20	35
Atodiad 1 – Cynllun Ffioedd Drafft 2019-20	37

Cyflwyniad

Mae rôl hanfodol gwaith archwilio annibynnol i gefnogi prosesau gwneud penderfyniadau cadarn yn bwysicach nag erioed pan fo adnoddau'n brin. Ein nod yw sicrhau bod pobl Cymru a'r Cynulliad Cenedlaethol yn gwybod a yw adnoddau cyhoeddus yn cael eu rheoli'n ddoeth.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn cefnogi gwaith y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus, a Phwyllgorau eraill y Cynulliad yn ôl yr angen, yn ogystal â chyflwyno adroddiadau i fwy nag 800 o gyrff cyhoeddus ledled Cymru. O'r cyngor tref a chymuned lleiaf i Lywodraeth Cymru ei hun, gan gwmpasu'r sector iechyd, llywodraeth leol a llawer o gyrff cyhoeddus eraill hefyd, gall yr Archwilydd Cyffredinol ddilyn y bunt gyhoeddus lle bynnag y caiff ei gwario.

Yn ogystal â chwarae ein rhan i ddiogelu arian cyhoeddus a chefnogi gwasanaethau cyhoeddus ledled Cymru, rydym yn ymrwymedig i sicrhau bod ein model gweithredu ein hunain mor effeithion ac effeithiol â phosibl. Dros y pum mlynedd diwethaf rydym wedi lleihau costau gweithredu Swyddfa Archwilio Cymru tua 14%. Mae'r adborth gan ein rhanddeiliaid yn gadarnhaol iawn ac mae canlyniadau ein harolygon staff yn cymharu â'r 10% uchaf o sefydliadau'r Gwasanaeth Sifil. Fodd bynnag, ni allwn laesu dwylo. Ein gweledigaeth yw sicrhau bod pobl Cymru yn ymddiried ynom, bod cyrff cyhoeddus yn rhoi gwerth ar ein gwaith a bod ein staff yn rhagori yn eu rolau.

2019-20 yw'r flwyddyn ariannol lawn gyntaf o dan ein Harchwilydd Cyffredinol newydd, Adrian Crompton. Mae'r Amcangyfrif hwn yn nodi'r arian sydd ei angen ar gyfer 2019-20 ac yn esbonio sut rydym yn bwriadu gwario £21.4 miliwn wrth ddarparu adnoddau i'r Archwilydd Cyffredinol a rhedeg Swyddfa Archwilio Cymru. Mae hyn yn cynrychioli dim ond un rhan o fil o'r £19.6 biliwn a gaiff ei wario ar wasanaethau cyhoeddus yng Nghymru bob blwyddyn. Mewn geiriau eraill, mae gwaith archwilio cyhoeddus yn costio llawer llai na cheiniog am bob punt a gaiff ei gwario.

O dan ein Hamcangyfrif ar gyfer y flwyddyn nesaf rydym yn ymrwymo i ddod o hyd i arbedion gwerth £574,000 drwy gydol y flwyddyn.

Daw dwy ran o dair o'n hincwm o'r ffioedd a godwn am ein gwaith ac nid y Gronfa Gyfunol. Y flwyddyn nesaf, yn ogystal â lleihau ein galw ar y Gronfa, rydym yn ymrwymo i beidio â chynyddu'r ffioedd cyffredinol a godwn ar y cyrff a archwilir gennym, sy'n golygu lleihad sylweddol yn ein hincwm mewn termau real. Gan ystyried y pwysau ariannol ar y sector cyhoeddus, byddwn yn parhau i geisio lleihau ffioedd lle bynnag y bo modd, tra'n parhau i gynnal ansawdd gwaith archwilio ar gyfer pob corff a archwilir. Dywed y cyrff a archwilir gennym eu bod yn cefnogi'r dull hwn o weithredu.

Ym mis Mawrth 2018 gosodwyd ein [Cynllun Blynyddol ar gyfer 2018-19](#) gerbron y Cynulliad. Mae'r Amcangyfrif hwn yn sicrhau cyllid ar gyfer ein blaenoriaethau ar gyfer 2019-20, gyda'n Cynllun Blynyddol wedi'i ddiweddarau ar gyfer 2019-20 i'w osod gerbron y Cynulliad Cenedlaethol ym mis Mawrth 2019.



Isobel Garner
Cadeirydd, Swyddfa Archwilio
Cymru



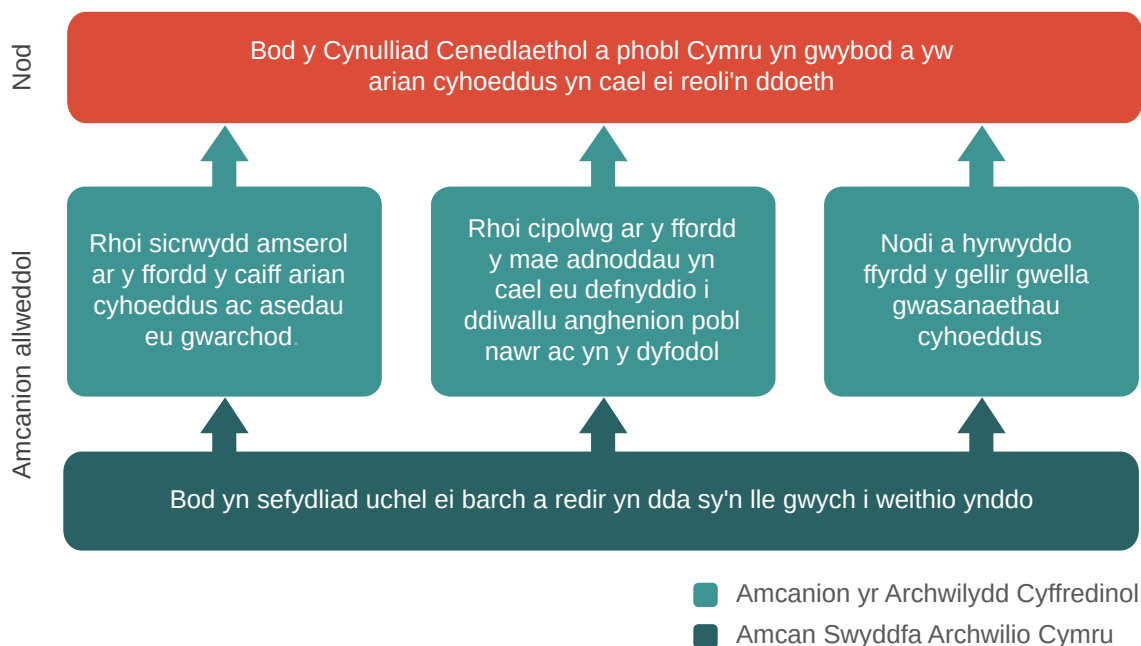
Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru

Ein gwaith – gwneud i arian cyhoeddus gyfrif

Beth rydym yn ei wneud?

- 1 Fel archwilydd allanol statudol y rhan fwyaf o'r sector cyhoeddus yng Nghymru, mae'r Archwilydd Cyffredinol yn gyfrifol am archwilio'r rhan fwyaf o'r arian cyhoeddus a gaiff ei wario yng Nghymru. Bob blwyddyn, mae'n adrodd ar gyfrifon dros 800 o gyrff cyhoeddus yng Nghymru, ac yn cynnal asesiadau gwella blynyddol ym mhob un o'r 28 o awdurdodau gwella llywodraeth leol ac asesiadau strwythuredig o bob un o 10 corff y GIG. Mae'n cyhoeddi tua 14 o adroddiadau cenedlaethol bob blwyddyn, gan edrych ar werth am arian a'r defnydd cywir o arian cyhoeddus, yn ardystio ceisiadau am grantiau gwerth £2.5 biliwn, ac yn cynghori ar waith y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus.
- 2 Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cyflogi tua 270 o aelodau o staff proffesiynol ac yn defnyddio adnoddau eraill, gan gynnwys adnoddau ychwanegol gan gwmnïau cyfrifyddu yn y sector preifat, er mwyn galluogi'r Archwilydd Cyffredinol i gyflawni ei swyddogaethau. Dangosir ein nod a'n hamcanion allweddol ar y cyd isod.

Arddangosyn 1: Nodau ac amcanion Swyddfa Archwilio Cymru



- 3 Nodir prif weithgareddau gweithredol yr Archwilydd Cyffredinol yn **arddangosyn 2**.

GWEITHGAREDD

Archwilio cyfrifon a baratoir gan y rhan fwyaf o gyrff cyhoeddus yng Nghymru



42
cyrff
Llywodraeth
Ganolog



11
cyrff
iechyd



Dros
800
o gyrff
llywodraeth
leol

Gwaith archwilio perfformiad gan gynnwys asesiadau gwerth am arian, cynllunio gwella a chydymffurfio â gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol



28
cyrff
llywodraeth
leol



10
corff
iechyd



44
cyrff cyhoeddus
a nodir yn Deddf
Llesiant
Cenedlaethau'r
Dyfodol

Ardystio hawliadau a ffurflenni grant



21
o gynlluniau
llywodraeth leol
(tua 400 o
hawliadau
gwerth tua £2.5
biliwn i gyd).

GWEITHGAREDD

Astudiaethau gwerth am arian



Fel arfer, tua **14** o astudiaethau bob blwyddyn, gan edrych ar werth am arian mewn meysydd allweddol o wariant cyhoeddus.

Cyfnewidfa Arfer Da



Gweithio gydag eraill i rannu dysgu ac arfer da.

Gweithgareddau pwysig eraill

Mae'n cynnwys:

- gwirio ceisiadau i gymeradwyo hawlio arian o Gronfa Gyfunol Cymru;
- ymarferion gwrth-dwyll ac ymarferion paru data eraill, gan gynnwys y Fenter Twyll Genedlaethol;
- ymateb i faterion a ddygwyd i'n sylw drwy ohebiaeth gan y cyhoedd, cynrychiolwyr etholedig ac eraill;
- cynorthwyo'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a phwyllgorau eraill y Cynulliad Cenedlaethol.

Ein cyllideb 2019-20

Newidiadau yn ein galw ar Gronfa Gyfunol Cymru o 2018-19 i 2019-20

- 4 Bydd ein galw cyffredinol ar Gronfa Gyfunol Cymru yn gostwng £115,000 ar gyfer 2019-20. Dangosir hyn yn [Arddangosyn 3](#).
- 5 Rydym wedi cyflawni hyn yng nghyd-destun pwysau cost mewnol, yr angen i gyllido ein blaenoriaethau strategol, a chyfyngiadau ariannol yn y sector cyhoeddus yn fwy cyffredinol.

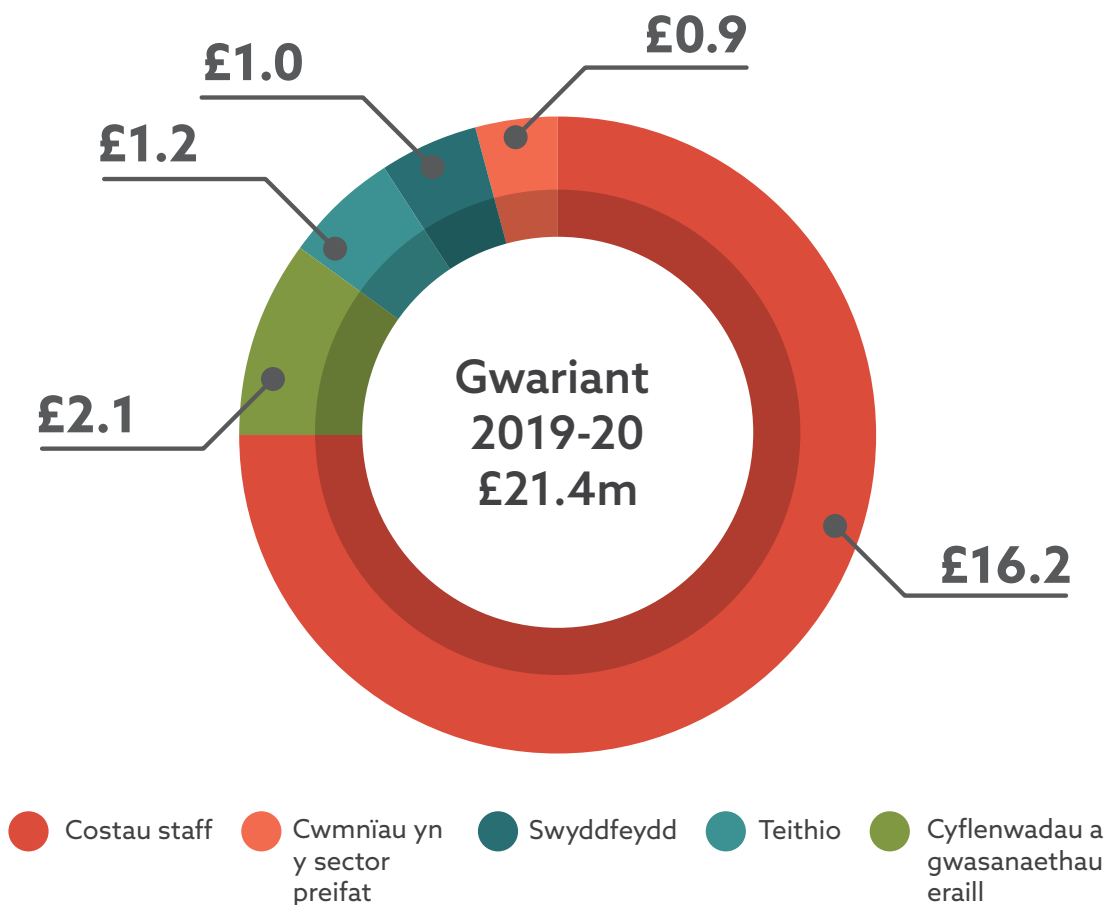
Arddangosyn 3: newidiadau yng nghyllid Cronfa Gyfunol Cymru o 2018-19 i 2019-20

2018-19	£'000
Cyllid Refeniw 2018-19	6,981
Cyllid Cyfalaf 2018-19	280
Cyfanswm Cyllid Cronfa Gyfunol Cymru 2018-19	7,261
Newidiadau ar gyfer 2019-20	£'000
Cyllid cylchol ar gyfer y Fenter Twyll Genedlaethol (cyllid pob yn ail flwyddyn)	(130)
Gostyngiad mewn perthynas â gwaith paratoi ar gyfer Awdurdod Refeniw Cymru	(50)
Llai o fuddsoddiad cyfalaf 2019-20	(70)
Cam gweithredu prosiectau trawsnewid strategol	50
Adolygiad o Barodrwydd ar gyfer gadael yr Undeb Ewropeaidd (UE)	85
2019-20	£'000
Cyllid Refeniw 2019-20	6,936
Cyllid Cyfalaf 2019-20	210
Cyfanswm Cyllid Cronfa Gyfunol Cymru 2019-20	7,146

Ein costau

- 6 Mae ein gwariant refeniw arfaethedig ar gyfer 2019-20 ychydig dros £21.4 miliwn. Bydd angen i ni wneud arbedion effeithlonrwydd gwerth tua £574,000 yn ystod y flwyddyn i wrthbwyso codiadau chwyddiannol gan gynnwys codiadau cyflog a chynyddrannau staff.
- 7 Drwy wneud yr arbedion hyn ni fydd angen i ni gynyddu ein ffioedd na'n galw ar Gronfa Gyfunol Cymru.
- 8 Mae'r gyllideb hon yn golygu bod gwaith archwilio cyhoeddus yng Nghymru yn costio llawer llai na cheiniog am bob punt a gaiff ei gwario gan wasanaethau cyhoeddus yng Nghymru¹.
- 9 Dengys **Arddangosyn 4** ein meysydd allweddol o wariant. Ceir rhagor o fanylion yn **Arddangosyn 5**.

Arddangosyn 4: Gwariant Swyddfa Archwilio Cymru 2019-20



1 Gwariwyd £19.6 biliwn ar Wasanaethau Cyhoeddus yng Nghymru yn 2016-17.

Arddangosyn 5: Gwariant refeniw Swyddfa Archwilio Cymru 2019-20

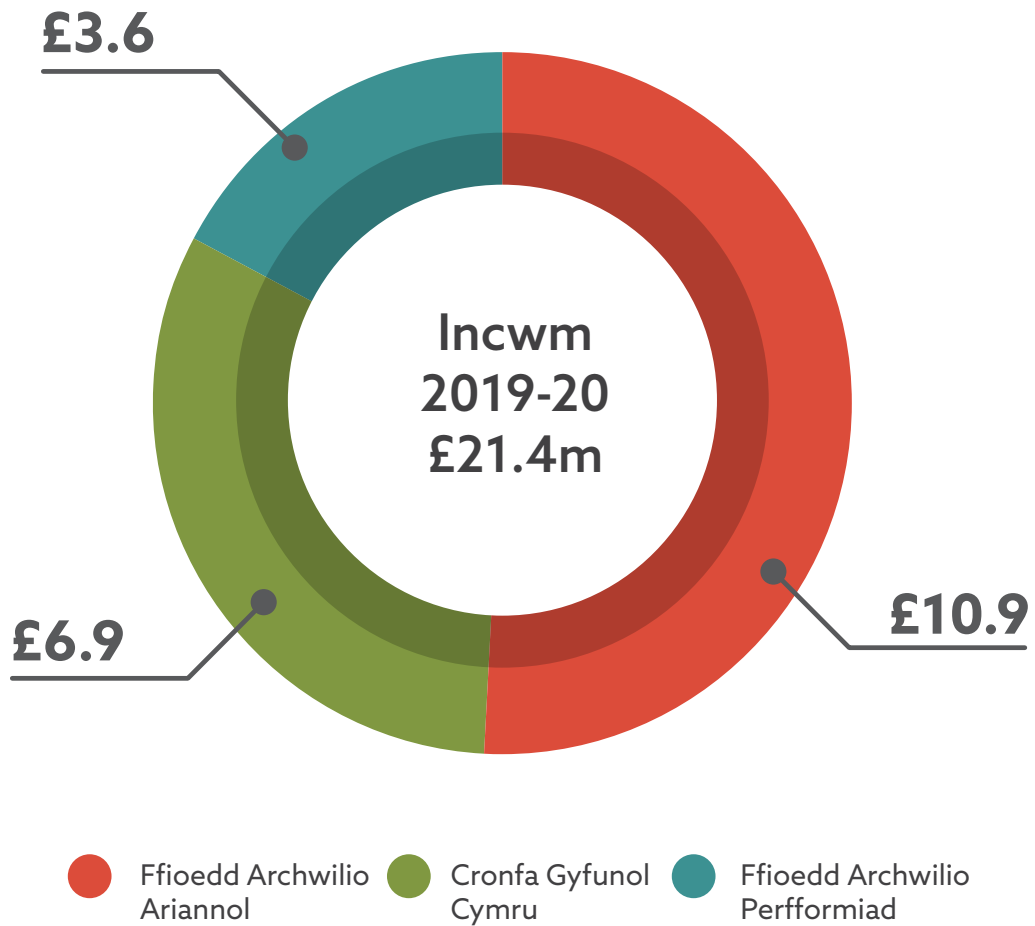
Amcangyfrif y flwyddyn flaenorol	Treuliau	Amcangyfrif, blwyddyn hyd at 31 Mawrth 2020 £'000
£'000	Costau staff	15,185
617	Staff ar gontractau byrdymor	737
1,231	Teithio a chynhaliaeth	1,216
960	Swyddfeydd	993
962	Cwmnïau yn y sector preifat (gan gynnwys TAW)	905
500	Balans TAW anadenilladwy	500
397	TGCh	480
300	Trefniadau Llywodraethu Swyddfa Archwilio Cymru	300
275	Hyfforddiant allanol	289
145	Cyfieithu dogfennau;	165
194	Ffioedd cyfreithiol a phroffesiynol	162
130	Casglu data ar gyfer y Fenter Twyll Genedlaethol	-
628	Cyflenwadau a gwasanaethau eraill	479
21,625	CYFANSWM Y TREULIAU	21,411

- 10 Ar hyn o bryd mae Adran Actiwari'r Llywodraeth wrthi'n cynnal prisiad o Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil, ac ni ddisgwylir i'w ganlyniadau gael eu cyhoeddi tan yn ddiweddarach eleni. Mae Swyddfa'r Cabinet yn disgwyl i hyn arwain at gynnydd sylweddol yng nghyfraddau cyfrannu cyflogwyr. Oherwydd yr ansicrwydd, ni ddarparwyd ar gyfer unrhyw gynnydd mewn cyfraddau yn ein Hamcangyfrif ar gyfer 2019-20. Os byddant yn cynyddu'n sylweddol, efallai y bydd angen i ni gyflwyno Amcangyfrif Atodol ar gyfer 2019-20 i'r Pwyllgor Cyllid ac, o bosibl, Gynllun Ffioedd diwygiedig ar gyfer y flwyddyn, yn dibynnu ar faint unrhyw gynnydd.

Ein hincwm – ariannu ein costau rhedeg

- 11 Caiff tua 68% o'n gwariant ei gyllido gan ffioedd a godir ar gyrff a archwilir; daw'r 32% arall o Gronfa Gyfunol Cymru.
- 12 Mae **Arddangosyn 6** yn crynhoi'r incwm amcangyfrifedig ar gyfer y flwyddyn, mae **Arddangosyn 7** yn dadansoddi'r incwm hwn yn ôl math.

Arddangosyn 6: incwm Swyddfa Archwilio Cymru 2019-20



Arddangosyn 7: dadansoddiad o'r incwm yn ôl math

Amcangyfrif y flwyddyn flaenorol £'000	Incwm	Amcangyfrif, blwyddyn hyd at 31 Mawrth 2020 £'000
13,193	Ffioedd archwilio	13,277
1,451	Ffioedd ardystio grantiau	1,198
14,644	CYFANSWM YR INCWM	14,475
6,981	Cyfanswm y gyllideb refeniw i'w hariannu drwy Gronfa Gyfunol Cymru	6,936

- 13 Caiff yr incwm a gawn o ffioedd ei reoli gan Gynllun Ffioedd Swyddfa Archwilio Cymru, a gymeradwywyd gan Bwyllgor Cyllid y Cynulliad. Yn ôl y gyfraith, mae'n rhaid i ni gyhoeddi Cynllun Ffioedd o leiaf unwaith y flwyddyn.
- 14 Yn y ddogfen Amcangyfrif hon rydym yn cynnwys ein Cynllun Ffioedd drafft ar gyfer 2019-20 ([Atodiad 1](#)). Fe'i cynhwyswyd er mwyn dangos sut mae incwm ffioedd a'r Amcangyfrif cymeradwy yn ddibynnol ar ei gilydd. Ar ôl i'r Amcangyfrif a'r Cynllun Ffioedd drafft gael eu hystyried, byddwn yn cyflwyno ein Cynllun Ffioedd ar gyfer 2019-20 gerbron y Cynulliad Cenedlaethol ac yn cadarnhau'r ffioedd amcangyfrifedig ar gyfer y flwyddyn i'r cyrff a archwilir gennym.
- 15 Nid yw Swyddfa Archwilio Cymru yn gwneud elw o ffioedd. O dan y ddeddfwriaeth, ni chaiff y ffioedd a godir gennym fod yn uwch na'r gost lawn sy'n gysylltiedig â chyflawni'r swyddogaeth y codir y ffi amdani.
- 16 Ym mis Awst 2018 gwnaethom ymgynghori â chyrff ar y sail na fyddai'r ffioedd a godir gennym yn cynyddu, gyda'r bwriad o leihau ffioedd lle y bo'n bosibl er mwyn sicrhau arbedion effeithlonrwydd ar archwiliadau unigol.

- 17 Dim ond naw o'r 90 o gyrff yr ymgynghorwyd â nhw, o'r holl sectorau a archwilir, a ymatebodd i'n hymgyngoriad. Mae hyn yn cymharu â 22 o ymatebion ychydig flynyddoedd yn ôl ac yn awgrymu bod lefelau ein ffioedd yn peri llai o bryder i gyrff a archwilir nag oeddent o'r blaen. Dywedodd y rhai a ymatebodd wrthym fod:
- cyrff a archwilir yn gwerthfawrogi'r ffaith y gallant gymryd rhan am ddim yn y Fenter Twyll Genedlaethol.
 - cyrff a archwilir yn falch nad ydym yn bwriadu cynyddu'r ffioedd a godir ar gyfer 2019-20.
 - gofynnodd rhai ymatebwyr i ni ystyried opsiynau ar gyfer gostwng ein ffioedd yn unol â'r gostyngiadau cyllidebol y mae'r cyrff a archwilir gennym yn eu hwynebu.
- 18 Mae'r Bwrdd yn croesawu'r adborth ac wedi ei ystyried wrth gwblhau'r Amcangyfrif hwn a'r Cynllun Ffioedd drafft amgaeedig.
- 19 Ar wahân i'r Amcangyfrif hwn, rydym yn parhau i drafod manteision symleiddio'r drefn ffioedd archwilio cyhoeddus gymhleth, y mae'n rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru weithredi oddi tani, gyda Phwyllgor Cyllid y Cynulliad. Rydym yn annog y Pwyllgor i ystyried bwrw ymlaen â newidiadau deddfwriaethol i symleiddio'r drefn ffioedd yng Nghymru, er mwyn sicrhau ei bod yn fwy cyson â'r rhai sy'n gymwys i gyrff archwilio eraill yn y DU.

Buddsoddi Cyfalaf

- 20 Nodir ein blaenoriaethau buddsoddi cyfalaf ar gyfer 2018-19 i 2022-23 sy'n gysylltiedig â'n Cynlluniau TG ac Ystadau tymor canolig, yn **Arddangosyn 8**. Ariennir pob buddsoddiad cyfalaf o Gronfa Gyfunol Cymru drwy'r Amcangyfrif hwn.

Arddangosyn 8: buddsoddi cyfalaf 2018-19 i 2022-23

	2018-19 £'000	2019-20 £'000	2020-21 £'000	2021-22 £'000	2022-23 £'000
Gwaith a gynlluniwyd i adnewyddu cyfrifiaduron/seilwaith	115	95	95	95	95
Adnewyddu'r seilwaith fideogynadledda	15	25	25	25	25
Systemau Corfforaethol	100	50	50	90	90
Strategaeth Ystadau	50	40	40	40 ²	40
CYFANSWM	280	210	210	250	250

Gwaith a gynlluniwyd i adnewyddu cyfrifiaduron/seilwaith

- 21 Rhaglen dreigl o adnewyddu cyfrifiaduron/cyfarpar TG er mwyn sicrhau parhad busnes a bod cyfarpar yn gyfredol ac yn ddibynadwy. Rydym wedi cynyddu'r dyraniad ar gyfer y flaenoriaeth hon er mwyn adlewyrchu ein buddsoddiad mewn gliniaduron hybrid sy'n galluogi ein staff i weithio'n fwy effeithiol gyda sgriniau cyffwrdd a chlustffonau diwifr. Disgwylir i'n prosiect trawsnewid ar y ffordd y byddwn yn gweithio yn y dyfodol gynyddu'r galw am dechnoleg newydd i ddefnyddwyr.
- 22 O bryd i'w gilydd, mae angen i ni adnewyddu'r seilwaith rhwydwaith data sy'n gysylltiedig â'n swyddfeydd er mwyn sicrhau y gallwn barhau i'w ddefnyddio ac ymdopi â galwadau o ran cysylltedd yn y dyfodol. Wrth i ni drosglwyddo i 'wasanaethau cwmwl' mae llai o angen buddsoddi mewn seilwaith rhwydweithio.

2 Efallai y bydd angen i'r swm hwn gynyddu – gweler paragraff 27.

Adnewyddu'r Seilwaith Fideogynadledda

- 23 Mae ein cyfleusterau fideogynadledda yn parhau i leihau'r costau, yr effeithiau amgylcheddol a'r effeithiau ar amser staff sy'n gysylltiedig â theithiau busnes ac rydym yn parhau i fuddsoddi yn y cyfleusterau yn ein tair swyddfa ac ar rai safleoedd cleintiaid. Hefyd, gall pob aelod o staff ddefnyddio meddalwedd fideogynadledda ar gyfrifiaduron wth weithio o bell ac o swyddfeydd heb unrhyw gyfleusterau fideogynadledda. Bydd cyllid yn y rhaglen gyfalaf yn ei gwneud yn bosibl i gynnal rhaglen adnewyddu dreigl wrth i unedau fynd yn hen.

Systemau Corfforaethol

- 24 Yn 2017-18 a 2018-19 rydym wedi buddsoddi yn y gwaith o adnewyddu neu uwchraddio dwy system gorfforaethol graidd, – ar gyfer Cyllid ac Adnoddau Dynol. Rydym hefyd yn buddsoddi mewn gwelliannau i'r systemau a ddefnyddir i reoli ein gwaith archwilio.
- 25 Mae'r swm a ddyrannwyd yn ein rhaglen gyfalaf arfaethedig wedi'i leihau ar gyfer 2019-20 a 2020-21 ac wedi'i gynyddu tua diwedd y rhaglen er mwyn ariannu unrhyw waith i adnewyddu neu uwchraddio systemau allweddol yn ôl yr angen.

Strategaeth Ystadau

- 26 Tua diwedd ein rhaglen pum mlynedd, bydd angen adnewyddu'r prydlesau ar ein tair swyddfa yng Nghaerdydd, Abertawe ac Abergele neu bydd y prydlesau yn dod i ben, ac mae ein rhaglen gyfalaf yn darparu ar gyfer gwneud y buddsoddiad parhaus sydd ei angen er mwyn cynnal a chadw'r adeiladau hynny. Disgwylir i'n prosiect trawsnewid diweddaraf ar ffyrdd o weithio yn y dyfodol gyflwyno ei adroddiad yn 2019 a bydd yn llywio adolygiad strategol o ofynion yn y gweithle yn y dyfodol. Gall hyn effeithio ar y galw am wariant cyfalaf yn y dyfodol, a gaiff ei adlewyrchu mewn Amcangyfrifon yn y dyfodol.

Safonau adrodd newydd

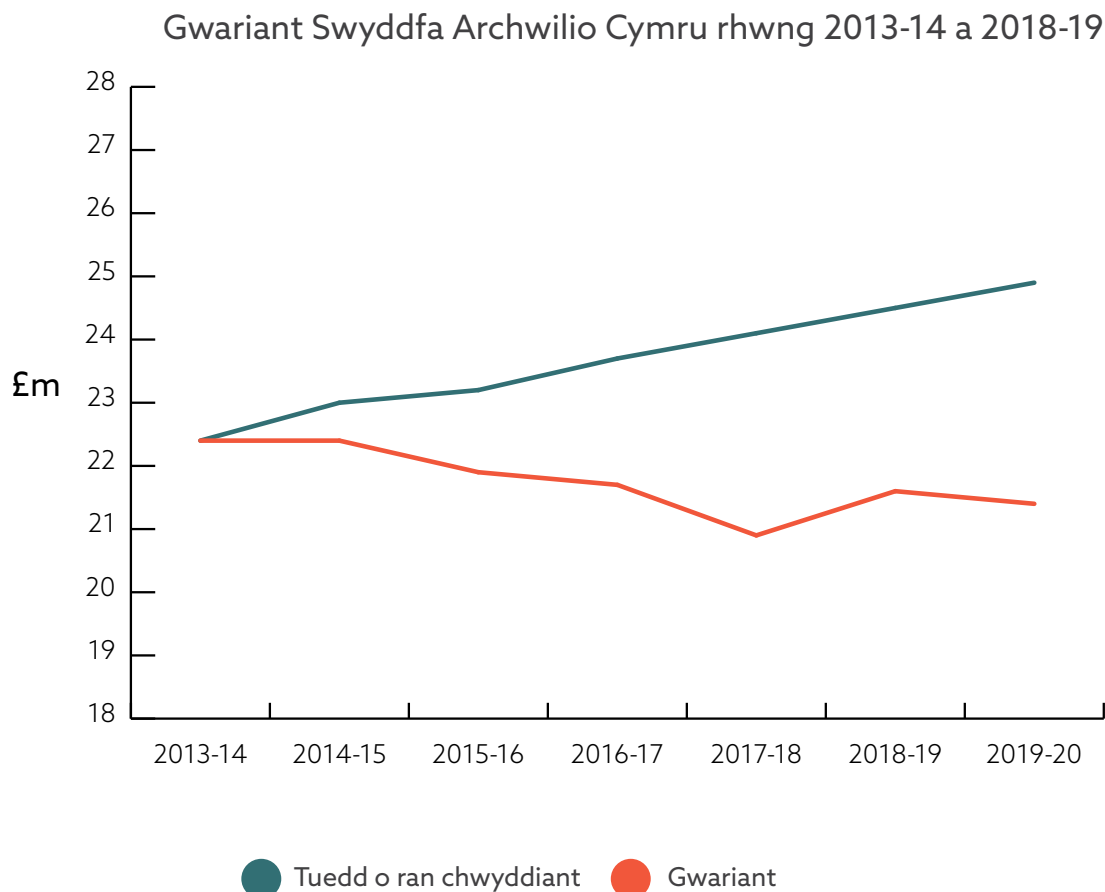
- 27 Mae'n bosibl y bydd y Llawlyfr Adrodd Ariannol (FReM) ar gyfer 2019-20, y disgwylir iddo gael ei gyhoeddi yn ddiweddarach eleni, yn ei gwneud yn ofynnol i Safon Adrodd Ariannol Ryngwladol 16 (IFRS 16) gael ei mabwysiadu wrth gyfrif am brydlesau.
- 28 Os caiff ei mabwysiadu, bydd angen Amcangyfrif Atodol technegol i unioni'r newid am y bydd angen trin rhwymedigaethau o ran prydlesau yn y dyfodol fel asedau cyfalaf yn ein cyfrifon.

Gwerth am arian yn Swyddfa Archwilio Cymru

Ein hanes

- 29 Ers creu Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru yn 2013-14, byddwn wedi lleihau cost gwaith archwilio cyhoeddus yng Nghymru 14% mewn termau real³ yn seiliedig ar yr Amcangyfrif hwn. Dangosir hyn yn **Arddangosyn 9**. Bydd yr arbedion cronolol a sicrhau yn ystod y blynyddoedd hynny yn cyfateb i fwy na £13 miliwn.
- 30 Rydym wedi llwyddo i sicrhau'r lleihad hwn mewn gwariant er i ni ddyrannu adnoddau ychwanegol i feysydd newydd o wariant yn ystod y cyfnod, megis Astudiaethau Ymchwiliol, cynnydd yn ein gwaith ar y Gyfnewidfa Arfer Da, ein buddsoddiad mewn cynllun hyfforddi graddedigion a buddsoddiad mewn gweithgarwch trawsnewid sefydliadol.

Arddangosyn 9: gwariant rhwng 2013-14 a 2019-20



3 Yn seiliedig ar ddatchwyddwyr CDG a gyhoeddwyd gan SYG ym mis Mehefin 2018.

Ein dull gweithredu

- 31 Rydym yn gweithio'n galed i amsugno costau uwch cytundebau cyflog, codiadau cyflog cytundebol, chwyddiant cyffredinol ac unrhyw gynnydd arall mewn costau na ellir ei osgoi. Gwnawn hyn drwy:
- nodi rhaglen arbedion, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ein Cynllun Ariannol Tymor Canolig;
 - mireinio a datblygu dulliau archwilio;
 - ailystyried lefelau staffio a chymysgedd sgiliau staff yn rheolaidd:
 - dros y tair blynedd diwethaf rydym wedi lleihau nifer y swyddi ar lefel uwch reolwr a Chyfarwyddwr 9% (sy'n cyfateb i chwe swydd) a chynyddu nifer yr hyfforddeion graddedig i 45.
 - trawsnewid y ffordd rydym yn gweithio:
 - Dadansoddi Data – rydym yn defnyddio arian Cronfa Gyfunol Cymru a ddyfarnwyd yn flaenorol i ystyried sut y gallwn wneud y defnydd gorau o adnoddau dadansoddi data er mwyn gwella'r ffordd rydym yn gwneud ein gwaith archwilio
 - Cyfathrebu – byddwn yn gweithredu ar argymhellion o brosiect diweddar a ystyriodd sut y gellid cynyddu effaith ein gwaith
 - Ffyrdd o Weithio yn y Dyfodol – bydd tîm o staff o bob rhan o'r sefydliad yn edrych ar ffyrdd newydd o weithio er mwyn sicrhau y gwneir y defnydd gorau o amser staff, swyddfeydd, adnoddau a thechnoleg
 - Gwneud defnydd helaeth o Gyfleusterau Fideogynadledda a chyflwyno Skype for Business gan alluogi staff i gyfarfod heb fod angen iddynt deithio.
 - Symleiddio prosesau arferol er mwyn gwella effeithlonrwydd gweithredol.
 - Rhoi cynllun teithio newydd i staff ar waith sydd wedi lleihau costau teithio blyneddol 11%.

Ein heffaith

32 Rydym yn mesur ein perfformiad a'r effaith rydym yn ei chael drwy ddefnyddio'r dangosyddion perfformiad a nodir yn ein Cynllun Blynyddol ac y cyflwynir adroddiad arnynt ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Dangosyddion cyflawni ac effaith
- Dangosyddion arweinyddiaeth a diwylliant
- Dangosyddion rheoli'r busnes

Gellir gweld ein perfformiad ar gyfer y flwyddyn ddiwethaf y cyflwynwyd adroddiad arni, sef 2017-18, yn ein [Hadroddiad Blynyddol a Chyfrifon](#), a osodwyd gerbron y Cynulliad ar 8 Mehefin 2018.

33 Rydym yn ceisio pennu targedau ymestynnol ac ymrwymo i'w cyflawni drwy ein Cynllun Blynyddol, y mae Pwyllgor Cyllid y Cynulliad yn ein dwyn i gyfrif amdano.

34 Derbyniwn adborth gan y cyrff a archwilir gennym a adlewyrchir wedyn yn ein dangosyddion perfformiad.

Y ffordd rydym yn defnyddio ein hadnoddau i gyflawni ein hamcanion

- 35 Mae'r gofynion o ran adnoddau a nodir yn yr Amcangyfrif hwn yn cyd-fynd â'n pedwar amcan sefydliadol fel yr esbonnir isod.

Arddangosyn 10: Amcanion Swyddfa Archwilio Cymru



- 36 Mae **Arddangosyn 11** yn dangos sut rydym yn ariannu'r amcanion hyn o ffioedd a Chronfa Gyfunol Cymru.

Arddangosyn 11: ariannu ein hamcanion

Amcan a Gefnogir		Cyllid	
		Incwm o Ffioedd	Cronfa Gyfunol Cymru
		£'000	£'000
	Archwilio cyfrifon ac ardystio grantiau ar gyfer bron 800 o gyrff yn y sector cyhoeddus ledled Cymru	10,922	
	Asesiadau gwella lleol a gwaith archwilio perfformiad lleol, gan gynnwys bodloni gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015	3,553	
	Cynnal astudiaethau gwerth am arian gan yr Archwilydd Cyffredinol gan gynnwys Astudiaethau Cenedlaethol Llywodraeth Leol, crynodebau Cymru gyfan o waith archwilio'r GIG lleol a bodloni gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 ar gyfer Cyrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru. Ymateb i faterion a ddygwyd i'n sylw drwy ohebiaeth gan y cyhoedd, cynrychiolwyr etholedig ac eraill (Gweler paragraffau 38 i 46)		3,002
	Cymorth i hyfforddeion archwilio Swyddfa Archwilio Cymru, Datblygu Sgiliau Cyllid a phrentisiaethau yn Swyddfa Archwilio Cymru. Hyfforddiant ar gyfer ein rhaglen i hyfforddeion graddedig ynghyd â secondiadau am ddim i gyrff eraill yn y sector cyhoeddus a datblygu cynllun prentisiaeth (Gweler paragraffau 47 i 51)		567
	Cymorth technegol, gan gynnwys cydymffurfiaeth a sicrhau ansawdd.		547
	Y Gyfnewidfa Arfer Da. (Gweler paragraffau 52 i 54)		540
	Buddsoddi mewn dysgu a datblygiad staff (gan gynnwys amser a chyllidebau hyfforddiant staff		500
	Trawsnewid gan gynnwys Dadansoddi Data, Cyfathrebu a Ffyrdd o Weithio yn y Dyfodol (Gweler paragraffau 55 i 59)		360

Amcan a Gefnogir		Cyllid	
		Incwm o Ffioedd	Cronfa Gyfunol Cymru
		£'000	£'000
	Llywodraethu Swyddfa Archwilio Cymru		300
	Cydraddoli costau teithio Cymru gyfan		300
 	Gwaith ymchwil a datblygu sy'n gysylltiedig â'n gwaith archwilio perfformiad ym maes Llywodraeth Leol		280
 	Rhoi cymorth i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a phwyllgorau eraill y Cynulliad Cenedlaethol.		190
 	Gwaith paratoi ar gyfer Cau Cyfrifon Llywodraeth Leol yn Gynnar		120
	Gwybodaeth sectoraidd		130
  	Cyllid cylchol ar gyfer y Fenter Twyll Genedlaethol		50
	Cyllid dibrisiant ar gyfer asedau cyfalaf		50
		14,475	6,936

- 37 Nodir isod ragor o wybodaeth am rai o'r meysydd â blaenoriaeth ar gyfer arian Cronfa Gyfunol Cymru yn 2019-20.

Adroddiadau cenedlaethol, gan gynnwys gwaith adweithiol – £3.002 miliwn

- 38 Rydym yn ceisio llunio o leiaf 14 o adroddiadau cenedlaethol bob blwyddyn yn seiliedig ar waith archwilio o rannau amrywiol o raglen yr Archwilydd Cyffredinol. O'r adroddiadau hyn, fel arfer, byddem yn disgwyl y byddai o leiaf 10 ohonynt, drwy eu natur, yn ddeunydd a fyddai'n cefnogi gwaith craffu'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a/neu bwyllgorau eraill y Cynulliad Cenedlaethol.
- 39 Mae'n rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol ystyried barn y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus wrth benderfynu ar y gwaith i'w wneud fel rhan o'i raglen o archwiliadau gwerth am arian. Mae'n rhoi'r newyddion diweddaraf i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus yn rheolaidd ar yr holl waith archwilio sy'n mynd rhagddo a allai gefnogi gwaith y Pwyllgor. Mae'r gwaith o gynllunio'r rhaglen waith ar gyfer 2019-20 ac ar ôl hynny yn mynd rhagddo ar hyn o bryd.

- 40 Mae rhai adroddiadau cenedlaethol a gwblhawyd yn ddiweddar yn cynnwys adolygiad o [Wasanaethau Gofal Sylfaenol y Tu Allan i Oriau](#) ac adroddiad ar [Reoli Effaith Brexit ar Gronfeydd Strwythurol yr UE](#).
- 41 Byddwn yn parhau i neilltuo adnoddau i ddarparu'r capasiti angenrheidiol a datblygu ein gallu i wneud gwaith adweithiol mewn ymateb i faterion a gaiff eu dwyn i'n sylw drwy ohebiaeth gan y cyhoedd, cynrychiolwyr etholedig ac eraill. Mae'r adnoddau a neilltuir at y diben hwn o amcangyfrif 2019-20 yn ymwneud yn bennaf â gwaith y tîm astudiaethau ymchwiliol a sefydlwyd gennym yn 2015. Mae enghreifftiau diweddar o adroddiadau cenedlaethol a arweiniwyd gan y tîm astudiaethau ymchwiliol yn cynnwys adolygiad o [gydberthynas Llywodraeth Cymru â Pinewood](#), a ddefnyddiwyd gan Bwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu y Cynulliad Cenedlaethol i lywio ei ymchwiliad i weithgarwch cynhyrchu ffilm a theledu yng Nghymru.
- 42 Rydym wedi cynyddu'r arian a ddyrennir i'r maes hwn o £85,000 ar gyfer 2019-20 er mwyn darparu ar gyfer llunio adroddiad ar barodrwydd ar gyfer gadael yr UE.
- 43 Hyd yma, mae gwaith yr Archwilydd Cyffredinol ar Brexit wedi ymdrin â goblygiadau ymarferol mwyaf uniongyrchol Brexit i Gymru, sef terfynu rhaglenni a ariennir gan Ewrop mewn perthynas â'r Cronfeydd Strwythurol (tua £2.1 biliwn) a chymorth amaethyddol (tua £1.2 biliwn). Lluniwyd dwy astudiaeth gwerth am arian, sef:
- **Rheoli effaith Brexit ar gronfeydd Strwythurol yr UE a** gyhoeddwyd ar 31 Gorffennaf 2018; ac
 - ein hadroddiad ar Raglen Datblygu Gwledig 2014-20 sydd wrthi'n cael ei gwblhau ar hyn o bryd ac a gyhoeddir yn ddiweddarach yn yr hydref.
- 44 Bwriadwn gyhoeddi adroddiad pellach yn ystod haf 2019 a fyddai'n edrych ar barodrwydd ar gyfer gadael yr UE ym mhob rhan o'r sector cyhoeddus yng Nghymru, gan gynnwys Llywodraeth Cymru ei hun. Mae'n ddigon posibl mai'r gynulleidfa darged fyddai'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus fel arfer, ond gallai'r adroddiad gael ei ystyried hefyd/yn lle hynny gan Bwyllgor Materion Allanol y Cynulliad, sy'n arwain y gwaith o graffu ar Brexit o fewn y Cynulliad ei hun.
- 45 Rydym wedi amcangyfrif y byddai'r gwaith a fyddai'n gysylltiedig â'r adolygiad hwn yn cyfateb i ddwy astudiaeth genedlaethol fawr ac er bod yr Archwilydd Cyffredinol yn fodlon derbyn rhywfaint o'r gwaith ychwanegol hwn drwy ei gyflawni yn lle astudiaethau arfaethedig eraill, bydd angen rhai adnoddau ychwanegol er mwyn sicrhau y gall ymdrin â risgiau a phynciau eraill y dylid eu cynnwys yn ei raglen o waith pellach.
- 46 Os na fydd unrhyw gytundeb trosiannol â'r UE, efallai y bydd angen cyflwyno Amcangyfrif Atodol ar gyfer 2019-20 i'r Pwyllgor Cyllid er mwyn i ni allu ymateb yn gyflymach i'r heriau a wynebir.

Rhaglen Hyfforddiant Ariannol – £0.57 miliwn

- 47 Ers 2014, rydym wedi ymestyn ein cynllun hyfforddiant cyfrifyddu i raddedigion er mwyn ailfodelu ein gweithlu a sicrhau mwy o hyblygrwydd a sylfaen sgiliau gryfach a mwy amlbwrpas. Erbyn mis Medi 2018, roeddem wedi recriwtio cyfanswm o 45 o hyfforddeion ledled Cymru – sef ein lefel darged – sydd ar wahanol gamau yn eu datblygiad proffesiynol.
- 48 Mae ein cynllun hyfforddiant i raddedigion hefyd yn gweithredu fel rhan o raglen Cymru gyfan y bwriedir iddi wella profiad dysgu ein hyfforddeion drwy gynnig cyfleoedd iddynt gael eu secondio i gyrff cyhoeddus eraill yng Nghymru, tra'n darparu'r adnoddau i'r gyrff hynny allu gwneud gwaith datblygu.
- 49 Ein nod cyffredinol, ar y cyd â'r Grŵp Datblygu Sgiliau Cyllid, yw cynnig swyddi deniadol i raddedigion yng Nghymru a fydd, dros amser, yn dod yn rhan o gronfa o dalent ym maes cyllid a fydd ar gael i'r sector cyhoeddus yng Nghymru yn y dyfodol.
- 50 Yn 2018-19 rydym wedi defnyddio arian o'r Gronfa Gyfunol i ymestyn ein rhaglen i gynnwys rhaglen brentisiaeth, gyda phedwar prentis Archwilio Ariannol yn dechrau ym mis Medi 2018.
- 51 Mae'r tabl canlynol yn nodi'r hyn rydym wedi ei gyflawni hyd yma gyda'r arian hwn.

Rhaglen Hyfforddiant Ariannol – Cyflawniadau hyd yma

Recriwtio

Gwnaethom recriwtio 12 o hyfforddeion graddedig newydd yn 2018. Mae hyn yn cynyddu cyfanswm nifer hyfforddeion graddedig Swyddfa Archwilio Cymru i 45 ym mis Medi 2018. Rydym hefyd wedi croesawu'r pedwar prentis cyntaf i Swyddfa Archwilio Cymru.

Secondiadau

Rydym yn parhau â'n rhaglen secondio hyfforddeion. Mae disgwyl i wyth o hyfforddeion Swyddfa Archwilio Cymru gael eu secondio i gyrff eraill yn y sector cyhoeddus yn ystod 2018-19 (Cyngor Sir Caerfyrddin, Cyngor Caerdydd, Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan, Cyfoeth Naturiol Cymru, Cyngor Celfyddydau Cymru, Tŷ'r Cwmnïau, Bwrdd Iechyd Prifysgol Abertawe Bro Morgannwg a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr). Yn ogystal, rydym yn parhau i ymestyn y fenter i alluogi aelodau cymwysedig o staff i fanteisio ar secondiadau gwerthfawr. Rhoddir mesurau diogelwch priodol ar waith bob amser er mwyn sicrhau annibyniaeth archwilio'r Archwilydd Cyffredinol.

Rhaglen Hyfforddiant Ariannol – Cyflawniadau hyd yma

Meithrin sgiliau

Cyflwynwyd rhaglen meithrin sgiliau lefel uwch i hyfforddeion a fydd yn arwain at raglen arweinyddiaeth iau achrededig. Bydd hyn yn gyfystyr â hyfforddiant rheoli llinell cyntaf achrededig ym flwyddyn olaf eu hastudiaethau proffesiynol. Mae'r tri hyfforddai cyntaf eisoes wedi cwblhau eu hyfforddiant. Mae cyrff cyhoeddus eraill wedi dangos diddordeb yn y rhaglen arweinyddiaeth iau hon a rhagwelir y bydd staff o sefydliadau eraill hefyd yn ymuno â'r rhaglen yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf.

Rheoli

Mae pob rheolwr llinell ar gyfer ein hyfforddeion wedi cael hyfforddiant uwch ar dechnegau hyfforddi er mwyn gwella eu sgiliau rheoli pobl. Bydd hyn yn eu galluogi i roi mwy o gymorth i hyfforddeion wrth iddynt ddilyn y rhaglen datblygu arweinyddiaeth

Cynhadledd i hyfforddeion

Mae trydedd gynhadledd i hyfforddeion wedi'i threfnu ar 16 Hydref 2018 ac rydym yn disgwyl tua 190 o fyfyrwyr cyllid o bob rhan o'r sector cyhoeddus yng Nghymru. Dangoswyd cryn ddiddordeb gan fyfyrwyr ac arweinwyr yn y sector cyhoeddus (sy'n cefnogi'r digwyddiad ac yn siarad ynddo). Mae'r digwyddiad yn parhau i gael lefelau uchel o sgorau boddhad hyfforddeion.

Rhwydweithiau hyfforddeion

Mae'r Grŵp Datblygu Sgiliau Cyllid wedi sefydlu tri rhwydwaith i hyfforddeion ar gyfer Cymru gyfan. Mae'r rhwydweithiau hyn yn galluogi hyfforddeion, sy'n gweithio i amrywiaeth o gyflogwyr ac sy'n astudio cymwysterau gwahanol, i ddod ynghyd a rhwydweithio, rhannu profiadau a chlywed gan amrywiaeth o siaradwyr er mwyn hyrwyddo datblygiad proffesiynol yr hyfforddeion ymhellach.

Cyfnewid Arfer Da – £0.54 miliwn

- 52 Sefydlwyd ein Cyfnewidfa Arfer Da yn 2006 i gasglu a rhannu gwybodaeth berthnasol ac arferion arloesol er mwyn helpu'r sector cyhoeddus yng Nghymru i ddarparu gwasanaethau gwell drwy ddefnyddio seminarau dysgu ar y cyd, canllawiau ar-lein, astudiaethau achos a'r cyfryngau cymdeithasol.
- 53 Mae enghreifftiau o ddigwyddiadau a fydd yn cael eu cynnal yn 2018-19 yn cynnwys seminarau ar Uchelgais Ddigidol a Gweithio mewn Partneriaeth; gweminarau ar gaffael cynaliadwy, profiadau niweidiol yn ystod plentyndod, symud o allbynnau i ganlyniadau a chyfres o bodlediadau ar newid ymddygiad. Mae rhestr lawn o ddigwyddiadau ar gael ar [ein gwefan](#), gyda digwyddiadau yn cael eu cynnal yn y gogledd a'r de.
- 54 Gwyddom fod parch mawr tuag at ein rhaglen GPX, gydag 88% o Brif Weithredwyr gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru yn dweud bod ein gwaith i hyrwyddo arfer da wedi bod o fudd i wasanaethau cyhoeddus. Mae hefyd yn denu proffil cenedlaethol a rhyngwladol, gyda gwaith ymchwil yn dweud wrthym ei bod ar flaen y gad ym maes archwilio cyhoeddus.

Prosiectau trawsnewid – £0.36 miliwn

- 55 Rydym yn defnyddio arian Cronfa Gyfunol Cymru i gefnogi tri phrosiect allweddol y bwriedir iddynt drawsnewid y ffordd rydym yn cyflawni gwaith archwilio erbyn 2025. Rhoddir y wybodaeth ddiweddaraf o bob un o'r prosiectau hyn isod.

Dadansoddi Data – £0.26 miliwn

- 56 Yn dilyn llwyddiant ein prosiect Archwilio Arloesol yn 2017-18, gwnaethom ofyn am gyllid penodol o 2018-19 i fuddsoddi yn y gwaith o ddatblygu ein harbenigedd o ran defnyddio dadansoddiadau data. Isod rydym yn nodi'r hyn a gyflawnwyd gennym hyd yma a'n cynlluniau ar gyfer y dyfodol.

Arddangosyn 12: prosiect dadansoddi data – cyflawniadau hyd yma

Prosiect Dadansoddi Data – Cyflawniadau hyd yma

Lansio strategaeth

Strategaeth un dudalen sy'n ddeniadol i'r llygad a gwblhawyd ar ôl ymgynghori â staff. Mae'n ateb ei diben fel gweledigaeth gyffredinol i lywio'r rhaglen. Dangosir darn ohoni isod.



Prosiect Dadansoddi Data – Cyflawniadau hyd yma

Atgyfnerthu ein trefniadau llywodraethu

Bellach, mae gennym gyfres o ddogfennau llywodraethu y cytunwyd arnynt. Mae Cyfarwyddwr ein rhaglenni yn atebol i'r Archwilydd Cyffredinol Cynorthwyol. Rydym yn rhoi sicrwydd i'n Pwyllgor Rheoli a'n Bwrdd drwy gyflwyno adroddiadau diweddarau iddynt yn rheolaidd. Rydym wedi mabwysiadu math o broses rheoli prosiectau hyblyg y mae ei hegwyddorion yn cynnwys 'Datblygiad iteraid', sy'n cyd-fynd yn agos â'n gwaith ymchwil a datblygu.

Prosiect Dadansoddi Data – Cyflawniadau hyd yma

Recriwtio

Mae gennym ddau reolwr rhaglenni (un o'r gwasanaeth archwilio ariannol ac un o'r gwasanaeth archwilio perfformiad) a chynghorydd arbenigol, a gynorthwyir gan dîm cyflawni sy'n cynnwys tri aelod llawn amser (y mae dau ohonynt yn swyddi dros dro - gan gynnwys un secondiad o'r Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG). Ymunodd dau brentis gwyddorau data â'r tîm ym mis Medi 2018. Rydym yn gwella ein gallu dadansoddi data drwy gynnwys ac uwchsgilio staff o bob rhan o Swyddfa Archwilio Cymru lle y bo'n bosibl.

Cydweithio â chyrff eraill

Rydym wedi cytuno â chyrff eraill ar Fforwm Archwilio Cyhoeddus y DU i gydweithio ar 14 o brosiectau dadansoddi data.

O ganlyniad, rydym yn gweithio gyda Swyddfa Archwilio Gogledd Iwerddon (NIAO) sy'n arwain ar y cais llwyddiannus am arian Govtech ar ran cyrff y Fforwm Archwilio Cyhoeddus i ystyried atebion dadansoddi data ar y cyd â chwmnïau preifat.

Prosiect Dadansoddi Data – Cyflawniadau hyd yma

Ymchwil a datblygu

Yn ystod y flwyddyn rydym wedi gwneud cynnydd ar fwy na 15 o gynlluniau peilot o blith ein prosiectau arfaethedig. Disgrifir rhai enghreifftiau isod.

Dangosfwrdd archwilio ariannol

Gan ddefnyddio technegau data rydym wedi ail-greu cyfrifon corff a archwilir o gyfriflyfr cyffredinol a lawrlwythwyd. Mae'r adnodd rhyngweithiol yn sicrhau bod y data ar gael i archwilyr eu defnyddio i asesu risg a dewis samplau.

Gwylio'r Cynulliad

Mae ein hap Gwylio'r Cynulliad yn defnyddio meddalwedd arbenigol i adalw gwybodaeth o gofnodion cyfarfodydd y Cynulliad Cenedlaethol. Mae'r ap yn ein helpu i fonitro effaith Swyddfa Archwilio Cymru yn y Cynulliad drwy ddadansoddi faint o weithiau y mae pwyllgorau'r Cynulliad yn cyfeirio at ein gwaith; mae'n ddangosydd perfformiad allweddol. Mae'r ap yn disodli ymarfer llaw a oedd yn cymryd llawer o amser ac yn cynhyrchu dadansoddiadau data o ansawdd llawer uwch a darperir y canlyniadau mewn fformat rhyngweithiol.

Dadansoddi data'r Gofrestrfa Tir

Rydym wedi datblygu llif gwaith sy'n dadansoddi 3.5 miliwn o gofnodion o'r Gofrestrfa Tir yn gyflym (mewn 20 eiliad yn unig.) Y nod yw gwella effeithlonrwydd ac ansawdd ein prosesau dadansoddi tir ac adeiladau cyrff cyhoeddus, fel rhan o'n harchwiliadau ariannol. Mae'r llif gwaith yn tynnu cofnodion Cymreig ac yn mewnforio'r canlyniadau i adnodd adrodd, lle mae adnodd chwiliadwy a hidladwy sy'n berthnasol i'r corff sy'n cael ei archwilio ganddynt ar gael i'w ddefnyddio gan archwilyr.

Adnodd data lles pobl ifanc

Mae adnodd meddalwedd rhyngweithiol yn coladu data am wasanaethau ieuencid a lles pobl ifanc ac mae'n cael ei ddefnyddio gan ein staff sy'n cymryd rhan mewn astudiaeth genedlaethol o Les Pobl Ifanc. Mae'r adnodd yn diweddarau ei hun yn awtomatig er mwyn sicrhau ei fod yn cynnwys y data diweddaraf o ffynonellau allanol ac fe'i cyflwynir mewn ffordd sy'n ddeniadol i'r llygad sy'n helpu i hwyluso'r gwaith o ddadansoddi data a nodi tueddiadau. Mae'r elfennau rhyngweithiol yn galluogi defnyddwyr i hidlo yn ôl maes ac edrych ar dueddiadau tymor hwy.

Ap mapio daearyddol

Rydym wedi creu ap sy'n defnyddio meddalwedd arbenigol sy'n galluogi staff i osod data ar fap o Gymru. Mae'r ap yn galluogi defnyddwyr i ddangos sut mae dangosyddion perfformiad (neu ddata perthnasol eraill) yn amrywio o ardal i ardal yng Nghymru. Defnyddir y mapiau fel graffeg yn ein hadroddiadau ac, yn y dyfodol, rydym yn gobeithio llunio mapiau rhyngweithiol fel cynhyrchion cyhoeddus o'n gwaith.

Trawsnewid prosesau cyfathrebu – £0.05 miliwn

- 57 Yn 2017-18, defnyddiwyd rhywfaint o'n cyllid trawsnewid i gefnogi prosiect a oedd yn edrych ar y ffordd rydym yn sicrhau'r gynulleidfa fwyaf bosibl ar gyfer ein gwaith. Ymdriniodd argymhellion tîm y prosiect â'r meysydd canlynol:
- Ymgysylltu â rhanddeiliaid er mwyn deall y cynulleidfaoedd ar gyfer gwaith archwilio a'u gofynion yn well
 - Datblygu arddull a chynnwys ein hadroddiadau er mwyn cynyddu hyd yr eithaf ar gyrhaeddiad, hygyrchedd ac effaith ein gwaith
 - Ymchwilio i'r posibilrwydd o ddefnyddio technolegau a thechnegau newydd i gyfathrebu â'n cynulleidfaoedd
 - Integreiddio gwaith y Tîm Cyfathrebu yn well â thimau cyflawni prosiectau er mwyn sicrhau bod ein gwaith yn cael yr effaith fwyaf bosibl
- 58 Rydym yn gofyn am gynnydd o £50,000 yn ein cyllid trawsnewid ar gyfer 2019-20 er mwyn ein helpu i weithredu'r argymhellion hyn.

Ffyrdd o Weithio yn y Dyfodol – £0.05 miliwn

- 59 Bydd tîm prosiect i edrych ar y ffordd y dylem weithio yn y dyfodol yn dechrau ar ei waith ym mis Medi 2018. Y meysydd ffocws allweddol fydd:
- Sut y gallwn wneud y defnydd gorau o swyddfeydd ac adnoddau a thechnoleg
 - Trefniadau gweithio hyblyg i ddelio â'r galw pan fydd ar ei fwyaf

Rhagolwg

- 60 Mae ein Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn awgrymu, am fod disgwyl i'r pwysau ar gyflogau a phrisiau gynyddu, y bydd yn fwyfwy anodd i ni gynnal ein hymrwymiad i gyfyngu unrhyw alw ychwanegol ar Gronfa Gyfunol Cymru i alwadau newydd a chyfyngu hyd yr eithaf ar unrhyw gynydd yn ein ffioedd.
- 61 Mae ein cyllideb ar gyfer 2019-20 yn nodi ein bod yn disgwyl gwneud arbedion cost sylweddol yn ystod y flwyddyn ar ben y lleihad o 14% yn ein costau a sicrhawyd ers 2013-14. Er ein bod yn parhau i geisio dod o hyd i feysydd eraill lle y gellir gwneud arbedion, ni all hyn fod ar draul ansawdd gwaith archwilio cyhoeddus yng Nghymru.
- 62 Os bydd y pwysau ar gyflogau a phrisiau yn fwy na'r disgwyl, efallai y bydd angen i ni ailystyried ein tybiaethau costio ac ariannu.
- 63 Mae sefyllfa newidiol ein gwaith archwilio cyhoeddus yn creu darlun cymhleth i Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n cynnwys y canlynol:
- effaith Brexit ar gyllid a deddfwriaeth;
 - cyfyngiadau ariannol parhaus yn y sector cyhoeddus a'r ymateb iddynt, ynghyd â disgwyliadau cyhoeddus newidiol mewn perthynas â gwasanaethau cyhoeddus;
 - y sefyllfa wleidyddol rhwng San Steffan a Chymru ac effaith rhagor o ddatganoli a phwerau trethu i Gymru;
 - rhaglen ddeddfwriaethol Llywodraeth Cymru ac unrhyw effeithiau ar waith yr Archwilydd Cyffredinol;
 - gwasanaethau cyhoeddus di-dor ledled Cymru, gyda mwy o bartneriaethau a chydweithio, fel Bargenion Dinesig;
 - digideiddio prosesau darparu gwasanaethau, gwella gallu'r cyhoedd i weld data archwilio a defnydd ehangach o gyfryngau cymdeithasol a dulliau cyfathrebu digidol eraill;
 - y bwriad i gau cyfrifon llywodraeth leol yn gynharach ar ôl 2019-20, gydag effeithiau canlyniadol ar adnoddau ar draws llywodraeth leol a Swyddfa Archwilio Cymru; a
 - chyfyngiadau cyflog parhaus yn y sector cyhoeddus sy'n arwain at golli talent broffesiynol.

- 64 Rydym wrthi'n cynllunio ar gyfer hyn oll, o ran ein cynlluniau ariannol a'n cynlluniau ar gyfer y gweithlu, er mwyn sicrhau ein bod yn parhau i ddarparu gwasanaethau archwilio o safon, drwy:
- barhau i bennu targed blynyddol ar gyfer arbedion effeithlonrwydd, £574,000 yn 2019-20, drwy ein rhaglen effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd – er mwyn helpu i sicrhau y caiff pob punt a wariwn yr effaith fwyaf posibl;
 - adolygu ein strategaeth cynllunio'r gweithlu ac ystyried y cymysgedd o sgiliau a model y gweithlu y bydd eu hangen yn y dyfodol - fel y gallwn ail-lunio ein gweithlu dros amser, gan baratoi ar gyfer newidiadau i'n rhaglen waith;
 - defnyddio ein gwybodaeth strategol er mwyn helpu i ddatblygu polisi a sicrhau ein bod mewn sefyllfa i ymateb yn effeithiol, er enghraifft i Brexit a rhaglen ddeddfwriaethol Llywodraeth Cymru; a
 - buddsoddi mewn dadansoddi data a digideiddio a darparu adnoddau er mwyn helpu i sicrhau newid sefydliadol.
- 65 Bydd ein hadroddiadau interim a blynyddol, ynghyd â'n Hamcangyfrifon blynyddol, yn dangos sut rydym yn wynebu'r heriau ac yn parhau i ganolbwyntio ar sicrhau bod pobl Cymru yn gwybod a yw arian cyhoeddus yn cael ei reoli'n ddoeth a bod cyrff cyhoeddus yng Nghymru yn deall sut i wella canlyniadau.
- 66 Bydd Amcangyfrifon yn y dyfodol yn ystyried sut y gallwn feithrin gallu i gynhyrchu incwm er mwyn helpu i bontio'r diffyg disgwyledig yn ein Cynllun Ariannol Tymor Canolig.

Cwmpas y gyllideb 2019-20

Gofynion cyllidebol amcangyfrifedig Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben 31 Mawrth 2020

- 67 O dan Adran 125 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, mae'n rhaid i Weinidogion gynnig Cynnig Cyllidebol yn y Cynulliad Cenedlaethol i awdurdodi defnyddio adnoddau, cadw incwm a hawlio arian parod o'r Gronfa Gyfunol ar gyfer personau perthnasol penodol, gan gynnwys Swyddfa Archwilio Cymru.
- 68 Mewn perthynas â gwasanaethau a dibenion Swyddfa Archwilio Cymru a'r Archwilydd Cyffredinol yn ystod y flwyddyn a ddaw i ben 31 Mawrth 2020, bydd y Cynnig Cyllidebol yn awdurdodi'r canlynol:
- yr adnoddau y gall Swyddfa Archwilio Cymru eu defnyddio yn ystod y flwyddyn ariannol (yn unol â'r gyllideb ar gyfer y flwyddyn);
 - yr adnoddau sy'n cronni i Swyddfa Archwilio Cymru yn y flwyddyn ariannol, y gall eu cadw yn hytrach na'u talu i mewn i Gronfa Gyfunol Cymru; ac
 - y swm y gellir ei dalu o Gronfa Gyfunol Cymru i Swyddfa Archwilio Cymru.
- 69 Ceir crynodeb o'r gofynion hyn, na ellir ond darparu amcangyfrifon ar eu cyfer oherwydd amrywioldeb ffrydiau incwm, yn [Arddangosyn 13](#).

Arddangosyn 13: crynodeb o ofynion cyllidebol amcangyfrifedig 2019-20

	£'000
Adnoddau ac eithrio adnoddau sy'n cronni i'w defnyddio gan Swyddfa Archwilio Cymru i gyflawni swyddogaethau statudol Swyddfa Archwilio Cymru, yr Archwilydd Cyffredinol a gweinyddu Swyddfa Archwilio Cymru:	
• Refeniw	6,936
• Cyfalaf	210
Adnoddau sy'n cronni o ffioedd a thaliadau am wasanaethau archwilio ac ardystio grantiau a gwasanaethau cysylltiedig; costau eraill a adenillir sy'n gysylltiedig â swyddogaethau'r Archwilydd Cyffredinol neu Swyddfa Archwilio Cymru; incwm amrywiol megis o gyhoeddiadau, cynadleddau, darparu gwasanaethau gweinyddol, proffesiynol a thechnegol; costau, fel staff ar secondiad, benthyciadau staff, taliadau prydlesu ceir a adenillir; unrhyw gostau yr aed iddynt ar gyfer trydydd parti a adenillir; a llog a geir ar falansau gwaith – i'w defnyddio gan Swyddfa Archwilio Cymru wrth gyflawni swyddogaethau'r Archwilydd Cyffredinol ac ar wasanaethau cysylltiedig a gweinyddu Swyddfa Archwilio Cymru.	14,475
Gofyniad arian parod net o Gronfa Gyfunol Cymru i dalu'r symiau net sy'n ddyledus i'w talu yn ystod y flwyddyn gan Swyddfa Archwilio Cymru.	6,946

70 Mae **Arddangosyn 14** yn cysoni cyfanswm cais Swyddfa Archwilio Cymru am adnoddau â'i gofyniad arian parod net ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben 31 Mawrth 2020.

Arddangosyn 14: cysoni'r gofyniad adnoddau â'r gofyniad hawlio arian parod o Gronfa Gyfunol Cymru

	£'000
Cais net am adnoddau – refeniw a chyfalaf	7,146
Addasiad anariannol – dibrisiant a chroniadau	(200)
Gofyniad arian parod net o Gronfa Gyfunol Cymru i dalu'r symiau net sy'n ddyledus i'w talu yn ystod y flwyddyn gan Swyddfa Archwilio Cymru	6,946

Atodiad 1 – Cynllun Ffioedd Drafft 2019-20

Cyflwyniad 38

Rhestr deddfiadau 39

Cyfraddau a graddfeydd ffioedd 39

Codi ffioedd 42

Atodiadau

Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 – testun llawn adran 43

Rhestr o ddeddfiadau y caiff ac y mae'n rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru godi ffi odanynt 45

Graddfeydd ffioedd Swyddfa Archwilio Cymru o 1 Ebrill 2019 47

Cyflwyniad

- 1 Paratowyd y Cynllun Ffioedd hwn gan Swyddfa Archwilio Cymru o dan adran 24 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 (y Ddeddf) (**Atodiad 1**). Mae'r Cynllun Ffioedd, wedi iddo gael ei gymeradwyo gan Bwyllgor Cyllid y Cynulliad Cenedlaethol, yn rhoi'r sylfaen i Swyddfa Archwilio Cymru godi ffioedd.
- 2 Mae'r Bwrdd wedi gwranddo'n astud ar adborth rhanddeiliaid ar ein hagenda cost-ffeithlonrwydd a'r cyfraddau ffioedd a bennwn. Wrth geisio cymeradwyaeth y Cynulliad Cenedlaethol i'n Hamcangyfrif ar gyfer 2019-20, gwnaethom gynnig y canlynol yn yr Amcangyfrif:
 - cynnydd mewn cyfraddau ffioedd a gaiff ei wrthbwysu gan leihad yn nifer y diwrnodau archwilio a'r cymysgedd sgiliau er mwyn i'n graddfeydd ffioedd aros yn ddigyfnewid o 2018-19.
 - Yn unol â chytundeb blaenorol y Cynulliad Cenedlaethol, parhau i ariannu gwaith y Fenter Twyll Genedlaethol o'r arian a gawn o Gronfa Gyfunol Cymru yn hytrach na thrwy godi ffioedd ar y cyrff sy'n cymryd rhan. Dangosodd yr adborth fod cyrff a archwilir yn croesawu'r drefn hon.
 - parhau i roi cyfleoedd i'n hyfforddeion cyfrifyddu fynd ar secondiad yn y sector cyhoeddus, heb effeithio ar y ffioedd a godir am waith archwilio.
 - cynnal y gallu i feddwl mewn ffordd drawsnewidiol am ein dulliau archwilio. Atgyfnerthodd yr adborth yr angen i ni wneud mwy o waith datblygu er mwyn helpu i gydbwysu cost gyffredinol gwaith archwilio i gyrff cyhoeddus.
- 3 Mae'r Cynllun Ffioedd hwn yn adlewyrchu'r Amcangyfrif a gymeradwywyd ac, yn fras, mae'n nodi'r canlynol:
 - Y deddfiadau y caiff Swyddfa Archwilio Cymru godi ffioedd archwilio odanynt.
 - y trefniadau ar gyfer pennu'r ffioedd hynny, sy'n cynnwys naill ai:
 - graddfeydd ffioedd sy'n nodi'r amrediad ffioedd a godir am feysydd penodol o waith archwilio mewn llywodraeth leol; neu
 - gyfraddau ffioedd am waith na chaiff ei gynnwys mewn graddfeydd ffioedd.
- 4 Yn gyffredinol, caiff 68% o'n gwariant ei ariannu drwy ffioedd a godir ar gyrff a archwilir a grant gan Lywodraeth Cymru i gefnogi gwaith asesu gwelliant. Darperir y 32% arall yn uniongyrchol o Gronfa Gyfunol Cymru, drwy bleidlais y Cynulliad Cenedlaethol. Mae rhagor o wybodaeth am ein gwariant a'n cyllid yn ein hamcangyfrifon blynyddol o incwm a gwariant a osodir gerbron y Cynulliad Cenedlaethol.

Rhestr deddfiadau

- 5 Mae **Atodiad 2** yn rhestru'r deddfiadau y caiff ac y mae'n rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru godi ffi odanynt.

Cyfraddau a graddfeydd ffioedd

- 6 Nid yw Swyddfa Archwilio Cymru yn gwneud elw o ffioedd. O dan y ddeddfwriaeth, ni chaiff y ffioedd a godir gennym fod yn uwch na'r gost lawn sy'n gysylltiedig â chyflawni'r swyddogaeth y codir y ffi amdani. Pennir ein cyfraddau ffioedd er mwyn adennill y gost honno'n llawn.
- 7 Mae tensiwn rhwng nodi ffi am y gwaith a wneir ar archwiliadau penodol ymlaen llaw i gyrff a archwilir a chael gweithdrefn ddigon hyblyg sy'n cydnabod bod amrywiadau yn anochel. Pennir ein ffioedd archwilio yn seiliedig ar ein gwariant amcangyfrifedig, y cymysgedd sgiliau amcangyfrifedig a nifer amcangyfrifedig y diwrnodau sydd eu hangen i gwblhau'r gwaith. Os bydd y gwaith sy'n ofynnol yn sylweddol fwy na'r hyn a amcangyfrifwyd yn wreiddiol, oherwydd cymhlethdodau a gododd yn ystod yr archwiliad, gallwn godi ffi uwch, yn unol â ddeddfwriaeth.
- 8 Yn ystod 2017-18, gwnaethom ymgynghori'n eang ar y ddeddfwriaeth sy'n llywodraethu'r drefn ffioedd yng Nghymru, sy'n fwy cymhleth nag mewn rhannau eraill o'r DU ac yn creu aneffeithlonrwydd a chostau ychwanegol i'r sector cyhoeddus yng Nghymru. Cyflwynwyd canlyniadau'r ymgynghoriad hwn i'r Pwyllgor Cyllid ac rydym yn aros am ei ymateb.
- 9 Aethom gam ymhellach na'r gofynion statudol i ymgynghori ar ffioedd ac, ym mis Awst 2018, gwnaethom ymgynghori â'r holl gyrff a archwilir a rhanddeiliaid eraill ar ein graddfeydd ffioedd ar gyfer 2019-20. Ymgynghorwyd â chyfanswm o 92 o gyrff gwahanol. Dim ond saith o'r gyrff hyn a ymatebodd. Dangosodd yr ymatebion hynny y canlynol:
- mae gyrff a archwilir yn dal i werthfawrogi'r ffaith y gallant gymryd rhan am ddim yn y Fenter Twyll Genedlaethol; ac
 - er eu bod yn croesawu ein hymrwymiad i rewi ein graddfeydd ffioedd a'n ffioedd cyffredinol ar gyfer 2019-20, gofynnodd rhai gyrff a archwilir a allem fynd gam ymhellach a lleihau ffioedd yn unol â'r gostyngiadau mewn cyllid y mae'r gyrff hynny yn eu hwynebu.
- 10 Yn 2018-19 lleihawyd ein graddfeydd ffioedd drwy sicrhau arbedion effeithlonrwydd mewn prosesau archwilio ac rydym wedi cadw'r graddfeydd hyn ar lefelau 2019-20 er gwaethaf y cynnydd angenrheidiol mewn cyfraddau fesul awr.
- 11 Croesawodd y Bwrdd yr adborth ac mae'n ymateb iddo drwy'r Cynllun Ffioedd hwn a'n Hamcangyfrif.

- 12 Mae **Arddangosyn 15** yn nodi'r cyfraddau ffioedd fesul awr am staff archwilio

Arddangosyn 15: cyfraddau ffioedd am staff archwilio

Gradd	Cyfradd ffioedd arfaethedig (£ yr awr) 2019-20	Cyfradd ffioedd (£ yr awr) 2018-19
Cyfarwyddwr ymgysylltu	161	159
Rheolwr yr archwiliad	115	112
Prif Archwilydd	94	93
Uwch Archwiliwr	73	66/76
Archwiliwr	57	57
Hyfforddai graddedig	46	44

- 13 Mae'n ofynnol i ni ragnodi graddfeydd ffioedd ar gyfer y canlynol:
- gwaith sy'n ymwneud ag archwilio cyrff llywodraeth leol;
 - gwaith o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009; a
 - gwaith paru data (y Fenter Twyll Genedlaethol).
- 14 Mae'r graddfeydd ffioedd am archwilio cyfrifon ariannol 2018-19 ac archwiliadau ac asesiadau gwella 2019-20 ar gael yn **Atodiad 3** ar gyfer gwaith a wneir mewn perthynas ag awdurdodau unedol, awdurdodau tân ac achub, awdurdodau parciau cenedlaethol, comisiynwyr heddlu a throseddu a phrif gwnstablaid, cynghorau tref a chymuned a chronfeydd pensiwn llywodraeth leol. Ceir graddfa ffioedd wahanol ar gyfer y Fenter Twyll Genedlaethol.
- 15 Mae'r graddfeydd ffioedd yn ffordd o reoleiddio costau archwiliadau cyhoeddus, drwy bennu terfynau ac adolygu ffioedd yn erbyn y terfynau hynny. Mae graddfeydd ffioedd hefyd yn rhoi fframwaith i archwilwyr asesu faint o waith archwilio blynyddol sydd ei angen a'r ffi i'w chodi am y gwaith hwnnw o fewn y corff penodol a archwilir.

- 16 Yn achos cyrff a archwilir nad yw'r gofyniad statudol am raddfa ffioedd yn berthnasol iddynt, caiff eu ffioedd archwilio amcangyfrifedig eu cyfrifo yn yr un ffordd - hynny yw, drwy gymhwyso'r cyfraddau a gyhoeddir yn y Cynllun Ffioedd hwn at y cymysgedd sgiliau amcangyfrifedig yn y tîm a'r oriau sydd eu hangen i gynnal yr archwiliad.
- 17 Caiff archwilyddwyr hefyd wneud gwaith ardystio grantiau ar ran yr Archwilydd Cyffredinol. Mae lefel y gwaith ardystio grantiau a wneir mewn unrhyw flwyddyn yn dibynnu ar nifer y cynlluniau a gaiff eu harchwilio a nifer y cyrff a archwilir sy'n cymryd rhan yn y cynlluniau hynny. Codir tâl am y gwaith hwn gan ddefnyddio'r cyfraddau ffioedd a thrwy adlewyrchu maint, cymhlethdod neu unrhyw faterion penodol sy'n gysylltiedig â'r grant dan sylw.
- 18 Mae'r cyfraddau ffioedd yn gymwys i'r holl waith archwilio y bydd Swyddfa Archwilio Cymru yn codi tâl amdano, ac eithrio i'r graddau y mae'r graddfeydd ffioedd, lle bo hynny'n gymwys, yn rheoleiddio'r swm a godir (neu yn achos gwaith a wneir dan gytundebau cyn 1 Ebrill 2014, mae'r cyfraddau yn unol â'r rhai y cytunwyd arnynt yn y telerau). Os ymddengys yn ddiweddarach i Swyddfa Archwilio Cymru bod y gwaith sydd ynghlwm wrth archwiliad penodol yn sylweddol wahanol i'r gwaith a ragwelwyd yn wreiddiol, caiff Swyddfa Archwilio Cymru godi ffi sy'n wahanol i'r ffi a nodwyd yn wreiddiol.
- 19 O ran unrhyw wasanaethau gweinyddol, proffesiynol neu dechnegol eraill a ddarperir, caiff ffioedd eu codi yn unol â'r cytundeb perthnasol, ar yr amod y caiff y cyfryw symiau eu capio yn unol â chost lawn darparu'r gwasanaeth. Er mwyn cyflawni eu cyfrifoldebau statudol, mae'n rhaid i archwilyddwyr o bryd i'w gilydd wneud gwaith sydd y tu hwnt i'w dyletswyddau cyffredinol. Gall gwaith ychwanegol gynnwys adroddiadau er budd y cyhoedd, archwiliadau eithriadol, arolygiadau arbennig a gwaith pellach sy'n ymwneud â chwestiynau a gwrthwynebiadau gan etholwyr, ac atal gwariant anghyfreithlon. Bydd y ffioedd a godir am y math hwn o waith yn adlewyrchu natur y gwaith dan sylw.
- 20 Os bydd angen cymorth arbenigol neu gyngor cyfreithiol neu broffesiynol arall, codir tâl ar y cyrff a archwilir yn ychwanegol at gost staff Swyddfa Archwilio Cymru.

Codi ffioedd

- 21 Bydd Cyfarwyddwr Ymgysylltu pob corff yn esbonio cymysgedd sgiliau'r corff hwnnw ar gyfer yr archwiliad a'r ffactorau sy'n dylanwadu ar y ffi gyffredinol. Cytunir ar drefniadau codi ffioedd â chyrff a archwilir a gallai'r rhain gynnwys ffioedd un-tro, achlysurol, rheolaidd neu flynyddol, fel y bo'n briodol o dan yr amgylchiadau.
- 22 Disgwylir i gyrff a archwilir dalu anfonebau Swyddfa Archwilio Cymru yn unol â'u targed perfformiad ar gyfer talu credydwy, sef 10 diwrnod fel arfer yn y sector cyhoeddus. Gallwn godi ffi am unrhyw gostau gweinyddol yr awn iddynt wrth fynd ar drywydd taliadau hwyr.
- 23 Ar ôl cwblhau aseiniadau archwilio, byddwn yn asesu'r costau gwirioneddol yr aed iddynt wrth gyflawni'r aseiniad o gymharu â'r ffi a godwyd. Byddwn yn ad-dalu unrhyw ffioedd a dalwyd yn fwy na'r gost ac, i'r gwrthwyneb, gallwn godi costau ychwanegol pan fo'r ffi yn rhy fach. Byddwn yn prosesu ad-daliadau a thaliadau ychwanegol gan geisio lleihau costau gweinyddol i'r eithaf, drwy eu gwrthbwysu yn erbyn ffioedd yn y dyfodol neu ffioedd am agweddau eraill ar weithgarwch archwilio, er enghraifft.

Atodiad 1 – Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 – testun llawn adran 24

- (1) Rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru baratoi cynllun sy'n ymwneud â chodi ffioedd gan Swyddfa Archwilio Cymru.
- (2) Rhaid i'r cynllun gynnwys y canlynol:
 - a rhestr o'r deddfiadau y caiff Swyddfa Archwilio Cymru godi ffi odanynt;
 - b pan fo'r deddfiadau hynny yn gwneud darpariaeth i Swyddfa Archwilio Cymru ragnodi graddfa neu raddfeydd ffioedd, y raddfa honno neu'r graddfeydd hynny;
 - c pan fo'r deddfiadau hynny yn gwneud darpariaeth i Swyddfa Archwilio Cymru ragnodi swm i'w godi, y swm hwnnw; a
 - d pan nad oes darpariaeth wedi ei gwneud ar gyfer rhagnodi graddfa neu raddfeydd ffioedd, na rhagnodi swm, y modd y bydd Swyddfa Archwilio Cymru yn cyfrifo'r ffi a godir.
- (3) Caiff y cynllun wneud y canlynol ymysg pethau eraill:
 - a cynnwys darpariaeth wahanol ar gyfer achosion gwahanol neu ddosbarthau ar achosion gwahanol, a
 - b darparu ar gyfer yr adegau a'r modd y bydd taliadau yn cael eu gwneud.
- (4) O ran y cynllun:
 - a rhaid i SAC ei adolygu o leiaf unwaith mewn blwyddyn galendr,
 - b caiff SAC ei ddiwygio neu ei ail-wneud ar unrhyw adeg, a
 - c rhaid i SAC ei osod (a gosod unrhyw ddiwygiad iddo) gerbron y Cynulliad Cenedlaethol.
- (5) Pan fo Gweinidogion Cymru yn rhagnodi graddfa neu raddfeydd ffioedd o dan:
 - a adran 64F o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 (ffioedd am baru data), neu
 - b adran 27A o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (pŵer Gweinidogion Cymru i ragnodi graddfa ffioedd),

i gael effaith yn lle graddfa neu raddfeydd ffioedd a ragnodwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru, rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru ddiwygio'r cynllun i gynnwys y raddfa neu'r graddfeydd ffioedd a ragnodwyd gan Weinidogion Cymru yn lle'r rhai a ragnodwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru.

- (6) Nid oes rhaid cael cymeradwyaeth y Cynulliad Cenedlaethol os mai diwygiad a wneir yn unol ag is-adran (5) yw'r unig ddiwygiad i gynllun.
- (7) Bydd y cynllun yn cael effaith pan fydd wedi cael ei gymeradwyo gan y Cynulliad Cenedlaethol neu, yn achos diwygiad a wneir yn unol ag is-adran (5), unwaith y bydd wedi cael ei osod gerbron y Cynulliad.
- (8) Rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru gyhoeddi'r cynllun (ac unrhyw ddiwygiad iddo) cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol wedi iddo gael effaith.

Atodiad 2 – Rhestr o ddeddfiadau y caiff ac y mae'n rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru godi ffi odanynt

Arddangosyn 16: rhestr o ddeddfiadau y caiff ac y mae'n rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru godi ffi odanynt

Natur y gwaith	Deddfiadau
Caiff Swyddfa Archwilio Cymru godi ffioedd am y gweithgareddau canlynol	
Archwilio cyfrifon gan yr Archwilydd Cyffredinol (heblaw am gyfrifon llywodraeth leol).	Adran 23(2) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013
Astudiaethau gwerth am arian a wneir drwy gytundeb.	Adran 23(3)(a)-(c) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013
Archwiliad, ardystiad neu adroddiad o dan adran 31 o Ddeddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016 o ran Datganiad Treth Awdurdod Refeniw Cymru.	Adran 23(3)(ba) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013
Archwiliad o dan adran 15 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (anaw 2) (archwiliadau o gyrff cyhoeddus at ddibenion asesu'r graddau y mae corff wedi gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy).	Adran 23(3)(ca) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013
Unrhyw rai o swyddogaethau awdurdod perthnasol a gyflawnir gan Swyddfa Archwilio Cymru neu'r Archwilydd Cyffredinol drwy gytundeb, ac unrhyw wasanaethau gweinyddol, proffesiynol neu dechnegol a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru neu'r Archwilydd Cyffredinol drwy drefniant o dan adran 19 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013.	Adran 23(3)(d) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013
Archwiliad eithriadol o gyfrifon corff llywodraeth leol.	Adran 37(8) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004
Ymarferion paru data.	- Adran 64F(A1) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 - Rhaid rhagnodi graddfa ffioedd ar gyfer y gwaith hwn
Cyngor a chymorth a roddir i landlordiaid cymdeithasol cofrestredig gan yr Archwilydd Cyffredinol.	Adran 145D(2) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998

Natur y gwaith	Deddfiadau
Rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru godi ffioedd am y gweithgareddau canlynol	
Gwaith o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.	- Adran 27 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 - Rhaid rhagnodi graddfa ffioedd ar gyfer y gwaith hwn
Gwasanaethau ardystio grantiau.	Adran 23(4)(a) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013
Astudiaethau ar gais cyrff addysgol o dan adran 145B o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998.	Adran 23(4)(b) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013
Archwilio cyfrifon corff llywodraeth leol a gwneud astudiaethau drwy gytundeb â chorff llywodraeth leol.	- Adran 20(A1)(a)-(b) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 - Rhaid rhagnodi graddfa ffioedd ar gyfer archwilio cyfrifon cyrff llywodraeth leol
Astudiaethau gweinyddu budd-daliadau i'r Ysgrifennydd Gwladol. Caiff yr Archwilydd Cyffredinol gynnal, neu gynorthwyo'r Ysgrifennydd Gwladol i gynnal, astudiaeth o weinyddu budd-daliadau dim ond os yw'r Ysgrifennydd Gwladol wedi gwneud trefniadau i dalu ffi i Swyddfa Archwilio Cymru am yr astudiaeth. Rhaid i'r ffi fod yn swm rhesymol y mae'r Ysgrifennydd Gwladol a Swyddfa Archwilio Cymru yn cytuno arno.	Adran 45 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004
Cynorthwyo Prif Arolygydd Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru i arolygu awdurdodau lleol. Ni wnaiff Archwilydd Cyffredinol Cymru ddarparu cymorth o'r fath oni fydd y Prif Arolygydd, cyn iddo wneud hynny, wedi cytuno i dalu ffi i Swyddfa Archwilio Cymru.	Adran 41A o Ddeddf Addysg 1997
Rhaglenni astudio yn ymwneud â landlordiaid cymdeithasol cofrestredig a gynhelir drwy gytundeb rhwng Gweinidogion Cymru a'r Archwilydd Cyffredinol. Bydd yn un o amodau unrhyw raglen o'r fath bod yn rhaid i Weinidogion Cymru dalu swm i Swyddfa Archwilio Cymru am y costau yr eir iddynt.	Adran 145C(3) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998

Atodiad 3 – Graddfeydd ffioedd ar gyfer gwaith a wneir mewn cyrff llywodraeth leol

Awdurdodau unedol

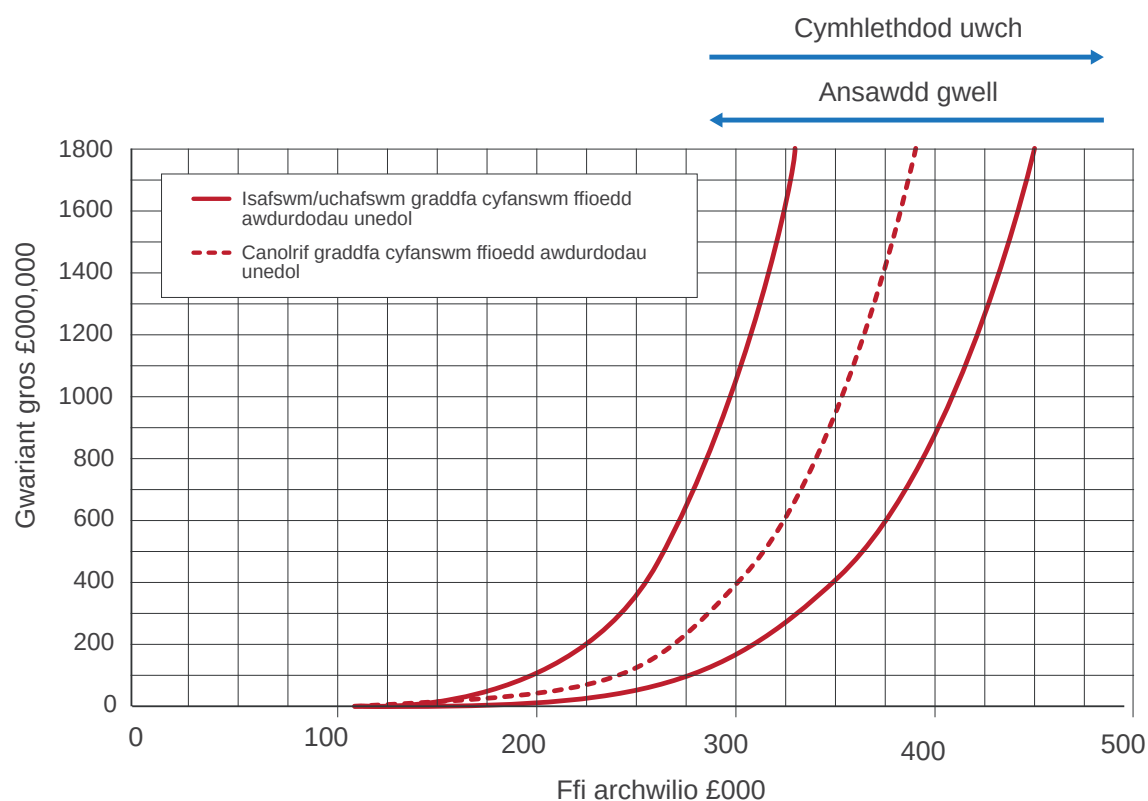
Arddangosyn 17: graddfa ffioedd am archwilio cyfrifon 2018-19

Gwariant gros £000,000	Amrediad ffioedd £000			Canolrif y flwyddyn flaenorol £000
	Isafswm	Canolrif	Uchafswm	
100	117	138	158	138
200	141	166	191	166
300	157	185	212	185
400	169	199	229	199
500	180	211	243	211
600	189	222	255	222
700	197	231	266	231
800	204	240	276	240
900	210	247	284	247
1,000	216	254	292	254
1,100	222	261	300	261
1,200	227	267	307	267

Arddangosyn 18: graddfa ffioedd 2019-20 ar gyfer gwaith archwilio perfformiad (gan gynnwys archwiliadau gwella, asesiadau ac arolygiadau arbennig o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009)

Pob awdurdod unedol	Amrediad ffioedd £000			Canolrif y flwyddyn flaenorol £000
	Isafswm	Canolrif	Uchafswm	
	83	99	115	99

Arddangosyn 19: graff o'r raddfa cyfanswm ffioedd ar gyfer awdurdodau unedol⁴



⁴ mae 'agweddau ar wella ansawdd' yn cyfeirio at ansawdd y broses llunio cyfrifon h.y. ansawdd y datganiadau ariannol drafft a'r papurau gwaith ategol.

Awdurdodau tân ac achub

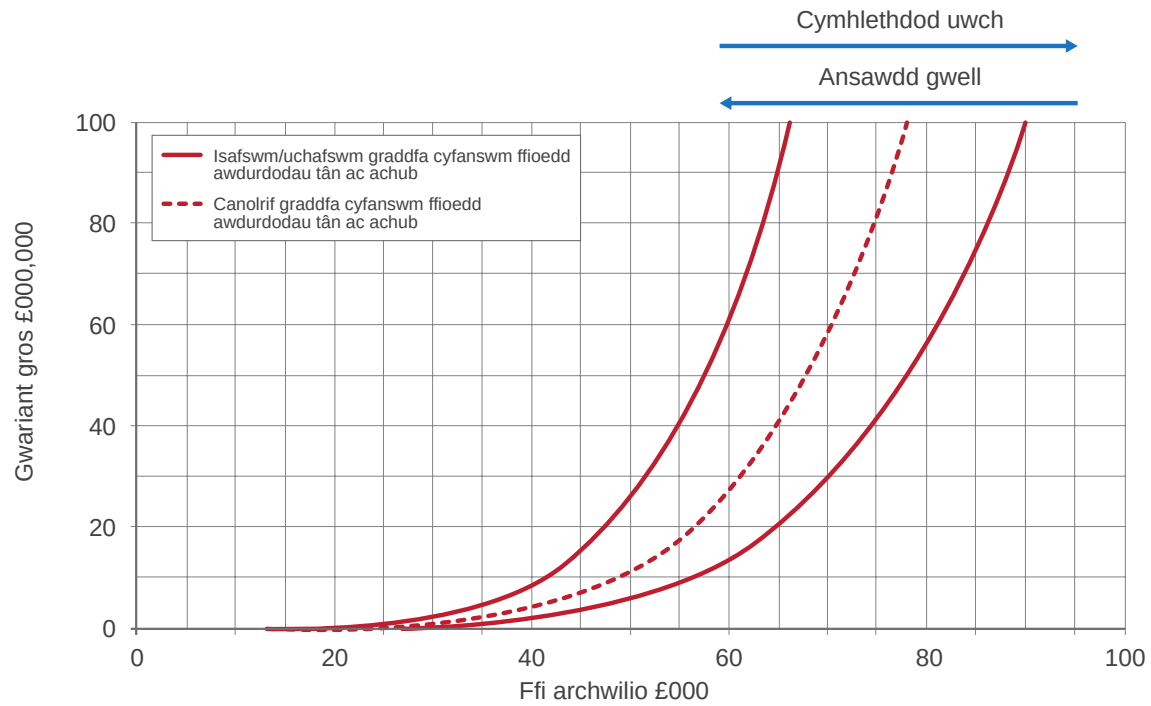
Arddangosyn 20: graddfa ffioedd am archwilio cyfrifon 2018-19

Gwariant gros £000,000	Amrediad ffioedd £000			Canolrif y flwyddyn flaenorol £000
	Isafswm	Canolrif	Uchafswm	
20	34	40	46	40
40	41	49	56	49
60	46	54	62	54
80	50	58	67	58
100	53	62	71	62

Arddangosyn 21: graddfa ffioedd 2019-20 ar gyfer gwaith archwilio perfformiad (gan gynnwys archwiliadau gwella, asesiadau ac arolygiadau arbennig o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009)

Pob awdurdod tân ac achub	Amrediad ffioedd £000			Canolrif y flwyddyn flaenorol £000
	Isafswm	Canolrif	Uchafswm	
	14	16	19	16

Arddangosyn 22: graff o'r raddfa cyfanswm ffioedd ar gyfer awdurdodau tân ac achub



Awdurdodau parciau cenedlaethol

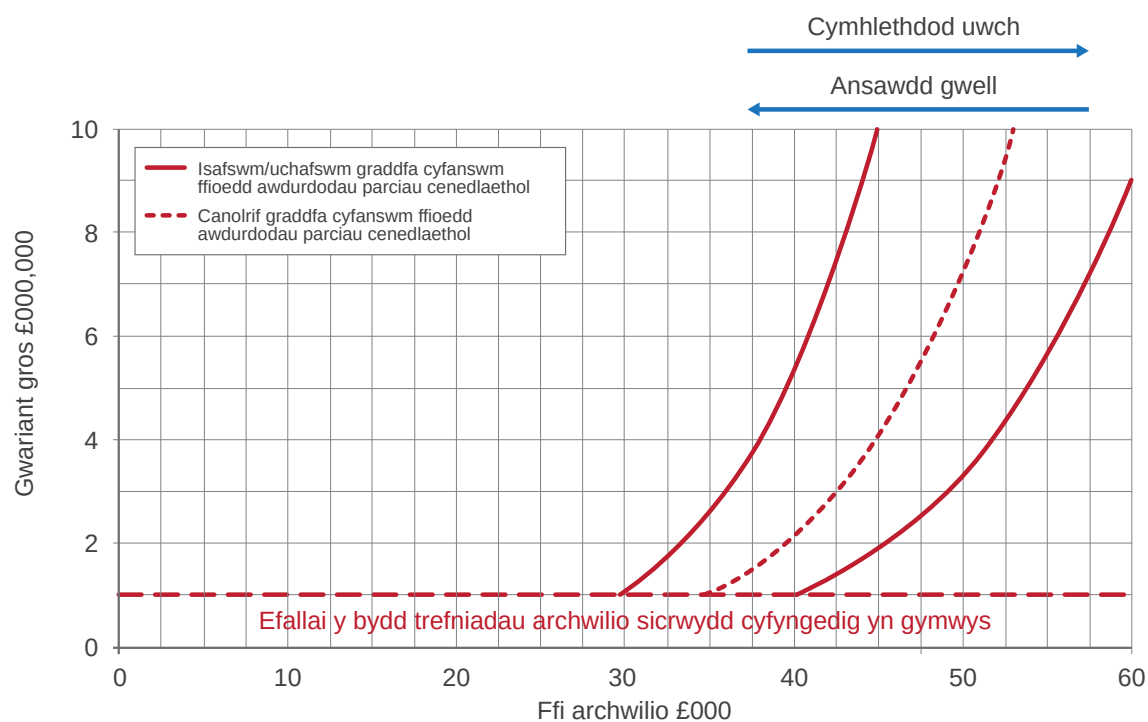
Arddangosyn 23: graddfa ffioedd am archwilio cyfrifon 2018-19

Gwariant gros £000,000	Amrediad ffioedd £000			Canolrif y flwyddyn flaenorol £000
	Isafswm	Canolrif	Uchafswm	
2	21	25	29	25
4	26	30	35	30
6	29	34	39	34
8	31	36	42	36
10	33	38	44	38

Arddangosyn 24: graddfa ffioedd 2019-20 ar gyfer gwaith archwilio perfformiad (gan gynnwys archwiliadau gwella, asesiadau ac arolygiadau arbennig o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009)

Pob awdurdod parc cenedlaethol	Amrediad ffioedd £000			Canolrif y flwyddyn flaenorol £000
	Isafswm	Canolrif	Uchafswm	
	14	17	19	17

Arddangosyn 25: graff o'r raddfa cyfanswm ffioedd ar gyfer awdurdodau parciau cenedlaethol



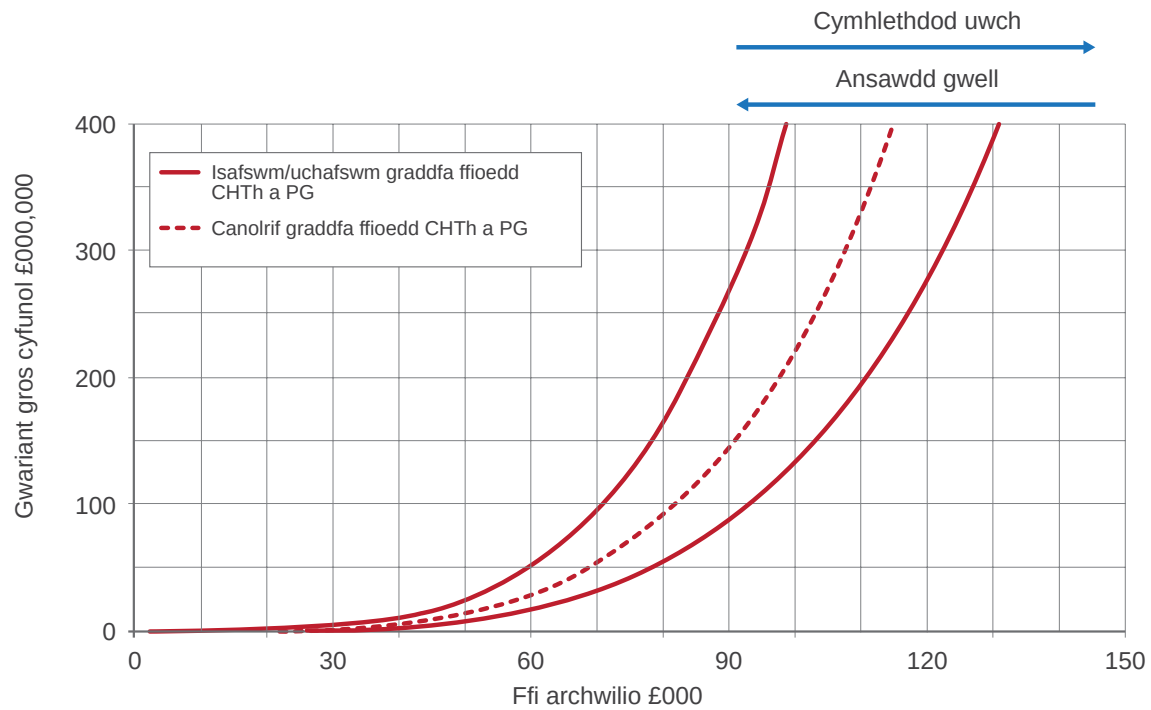
Comisiynwyr yr heddlu a throseddu a phrif gwnstablaid

Mae archwilwyr yn archwilio dau gorff statudol mewn ardal heddlu, sef Comisiynwyr yr Heddlu a Throseddu a'r Prif Gwnstablaid. Mater i'r archwilwyr fydd penderfynu sut y caiff cyfanswm y ffi ei rannu rhwng y ddau gorff mewn ardal heddlu benodol, yn seiliedig ar ofynion cyfrifyddu a'r trefniadau gweithredol a roddwyd ar waith gan bob corff.

Arddangosyn 26: graddfa ffioedd am archwilio cyfrifon 2018-19

Gwariant gros cyfunol CHTh a PG £000,000	Amrediad ffioedd cyfunol ar gyfer CHTh a PG £000			Canolrif y flwyddyn flaenorol £000
	Isafswm	Canolrif	Uchafswm	
50	56	66	76	66
100	67	79	91	79
150	74	87	100	87
200	79	94	108	94
250	84	99	114	99
300	88	104	120	104
350	91	108	124	108

Arddangosyn 27: graff o'r raddfa cyfanswm ffioedd ar gyfer comisiynwyr yr heddlu a throseddu a phrif gwnstabiliaid



Cynghorau tref a chymuned sydd ag incwm neu wariant blynyddol o lai na £2.5 miliwn

Mae cynghorau tref a chymuned yng Nghymru yn ddarostyngedig i'r drefn archwilio 'sicrwydd cyfyngedig'. Ers 2016-17, rydym wedi codi ffioedd am y gwaith hwn ar sail amser yn hytrach nag ar y sail hanesyddol o godi ffi benodedig yn unol â bandiau gwariant/incwm.

Cyfraddau'r ffioedd fydd y cyfraddau a bennir yn **Arddangosyn 28**.

Mewn amgylchiadau pan fo angen rhagor o dystiolaeth ar yr archwilydd er mwyn cyflawni ei gyfrifoldebau yn briodol, megis ar ôl cyhoeddi adroddiad perthnasol er lles y cyhoedd, bydd profion ychwanegol yn cael eu cynnal er mwyn ymateb i bryderon yr archwilydd.

Pwysleisir y bydd y ffi wirioneddol a godir ar unrhyw gorff penodol yn dibynnu ar yr amser a dreulir mewn gwirionedd ar yr archwiliad penodol hwnnw. Mae'r amrediadau yn y tabl isod wedi eu darparu at ddibenion dangosol yn unig.

Arddangosyn 28: amcangyfrif o'r ffioedd amser am archwilio cyfrifon 2018-19 cynghorau tref a chymuned

Incwm neu wariant blynyddol	Ffi waelodlin ddangosol	Ffi amrediad uchaf ddangosol
£0 – £5,000	£140	£280
£5,001 – £100,000	£160	£320
£100,001 – £500,000	£200	£380
£500,001 – £2,500,000	£240	£460

Cronfeydd pensiwn llywodraeth leol

Arddangosyn 29: graddfa ffioedd am archwilio cyfrifon 2018-19

Pob cronfa bensiw	Amrediad ffioedd £000			Canolrif y flwyddyn flaenorol £000
	Isafswm	Canolrif	Uchafswm	
	33	40	55	40

Cyfraddau ffioedd am waith arall mewn llywodraeth leol

Archwilio mathau eraill o gyrff llywodraeth leol, gwaith sy'n mynd y tu hwnt i ddyletswyddau cyffredinol yr Archwilydd Cyffredinol, a gwaith ardystio grantiau

Heblaw am y mathau hynny o gyrff lle rhagnodwyd eu graddfeydd ffioedd fel y nodir uchod, mae nifer fach o fathau eraill o gyrff llywodraeth leol lle mae rhagnodi'r raddfa ffioedd yn fater o drosi'r gofynion o ran adnoddau yn ffioedd, naill ai'n uniongyrchol ar sail y gost o gyflawni'r gwaith neu drwy gymhwyso'r cyfraddau ffioedd a bennir yn [Arddangosyn 15](#). Byddwn yn dal i gynllunio archwiliadau ar sail sero wrth archwilio'r gyrff hyn.

Er mwyn i gyrff llywodraeth leol o bob math gyflawni eu cyfrifoldebau statudol, mae angen weithiau i'r Archwilydd Cyffredinol wneud gwaith sy'n mynd y tu hwnt i'w ddyletswyddau cyffredinol (sef y rhai a bennir yn adran 17 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004). Gall gwaith ychwanegol gynnwys adroddiadau er budd y cyhoedd, archwiliadau eithriadol, arolygiadau arbennig a gwaith pellach sy'n ymwneud â her etholaethol ac atal gwariant anghyfreithlon. Bydd y ffioedd a godir am y math hwn o waith yn adlewyrchu natur y gwaith dan sylw.

Caiiff archwilwyr hefyd wneud gwaith ardystio grantiau mewn cyrff llywodraeth leol ar ran yr Archwilydd Cyffredinol. Mae lefel y gwaith ardystio grantiau a wneir mewn unrhyw flwyddyn yn dibynnu ar nifer y cynlluniau a gaiff eu harchwilio a nifer y cyrff a archwilir sy'n cymryd rhan yn y cynlluniau hynny. Codir ffioedd am y gwaith hwn fesul awr, a bydd y ffioedd yn adlewyrchu maint a chymhlethdod y gwaith ac unrhyw faterion penodol ynglŷn â'r grant dan sylw.

Rydym yn cydweithio'n agos â Llywodraeth Cymru yn y gobaith y gallwn lunio model a fydd yn canolbwyntio mwy ar allbynnau a chanlyniadau gweithgarwch a ariennir gan grantiau, gan ymbellhau oddi wrth y dull traddodiadol o archwilio anfonebau. Dylai hyn roi dealltwriaeth gliriach i Lywodraeth Cymru a chyrff a archwilir o'r gwahaniaeth y mae gweithgarwch a ariennir gan grantiau yn ei wneud, yn ogystal â lleihau cost gwaith ardystio grantiau. Rydym yn treialu'r dull hwn yn ystod 2016-17, a byddwn yn trafod y goblygiadau i ffioedd gyda'r awdurdodau peilot.

Arddangosyn 30: Dangosir isod amcangyfrifon o gyfrannau cymharol y graddau staff archwilio ariannol a ddefnyddir ar gyfer gwahanol fathau o waith grantiau.

Graddau staff	Cymysgedd staff ar gyfer grantiau cymhleth %	Cymysgedd staff ar gyfer yr holl grantiau eraill %
Cyfarwyddwr ymgysylltu	1 to 2	0 to 1
Rheolwr Archwilio	4 to 6	1 to 2
Uwch archwilydd	18 to 21	12 to 16
Archwilydd/ hyfforddai graddedig	77 to 71	87 to 81

Mae'r grantiau cymhleth yn cynnwys:

- BEN01 Cynllun budd-daliadau tai a threth gyngor
- LA01 Ffurflen ardrethi annomestig cenedlaethol
- PEN05 Ffurflen pensiynau athrawon

Graddfeydd ffioedd ar gyfer gwaith o dan y Fenter Twyll Genedlaethol (paru data)

Er mwyn helpu cyrff cyhoeddus yng Nghymru i drechu twyll, mae'r Archwilydd Cyffredinol yn cynnal y Fenter Twyll Genedlaethol (y Fenter) yng Nghymru bob dwy flynedd. Caiff y Fenter ei chynnal yn Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon hefyd. Mae'r Fenter yn paru data ar draws sefydliadau a systemau er mwyn helpu cyrff cyhoeddus i nodi hawliadau a thrafodion a allai fod yn dwyllodrus neu'n wallus. Mae'r Fenter wedi bod yn adnodd effeithiol iawn i ganfod ac atal twyll a gordaliadau. Ers iddi gychwyn yn 1996, mae ymarferion y Fenter wedi canfod ac atal twyll a gordaliadau gwerth £30 miliwn yng Nghymru, ac £1.3 biliwn ledled y DU.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn cynnal y Fenter o dan ei bwerau paru data statudol a nodir yn Rhan 3A o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Ers mis Ebrill 2016, mae'r Cynulliad Cenedlaethol wedi talu am redeg y Fenter drwy ddefnyddio Cronfa Gyfunol Cymru fel y'i cymeradwywyd drwy Amcangyfrif Swyddfa Archwilio Cymru, a thrwy hynny sicrhau na chodir ffi ar gyfranogwyr gwirfoddol. Ond fel sy'n ofynnol gan y ddeddfwriaeth, dangosir y ffioedd ar gyfer cyfranogwyr gorfodol isod.

Arddangosyn 31: Ffioedd y Fenter Twyll Genedlaethol

Math o gorff	Ffi 2019-20 £
Awdurdod unedol; comisiynwyr yr heddlu a throseddu a phrif gwnstabiliaid; awdurdodau tân ac achub; ymddiriedolaethau'r GIG; byrddau iechyd lleol.	Nil
Gall pob cyfranogwr hefyd gael mynediad i Wiriwr Ceisiadau'r Fenter (App Check).	Nil

Bydd cyfranogwyr gorfodol yn cael mynediad yn ddi-dâl hefyd i Wiriwr Ceisiadau'r Fenter.

Wales Audit Office

24 Cathedral Road

Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@wao.gov.uk

Website: www.wao.gov.uk

Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan

Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: info@wao.gov.uk

Gwefan: www.wao.gov.uk